Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...21-hээ гарана | № 247 (14052) | 1975 оной октябрийн 21, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

Советскэ Союзай ажалшад! Стахановска хүдэлөөнэй алдарта ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлэн хүгжөөгты, ажалдаа коммунис ёһоор хандадаг байхын түлөө тэмсэгты! Ниитын зөөридэ тон гамтай хямгатайгаар хандагты, арьбадхагты! Түүхэй эд, түлишэ, электроэнерги, металл болон бусад материалнуудые алмаха арьбалхын түлөө тэмсэгты!

(Агууехэ Октябриин социалис революциин 58 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уриануудһаа).

...ЭН ЭРНҮҮДЭЙ ...СХООРОНДЫН ЖЭЛДЭ ...РЮУЛАГДАҺАН ...ДЭЛХЭЙН КОНГРЕССТЭ ...БААДАГШАДТА

БЕРЛИН ХОТО

...ханинар!

...нүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан ...эйн конгрессто хабаадагшадые Советскэ Союзай ...партиин, совет арадай үнэнһөө халуунаар ...заб.

...нүүдэй адли тэгшэ эрхэ хангаха тухай асуудал, ...шиидхэхын түлөө сэхэ шууд тэмсэл мүнөө са...йдэ онсо шухала, политическэ тон удха шанар...хой.

...нууд үйлэдбэриин ажал ябуулгада улам олоо...дана, хүн түрэлтэнэй материальна, социальна ба ...ной хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгтэ зохёон бай...хубитаяа оруулна. Эб найрамдал хүсэдэг хүсэ...мэ олоороо, нүлөө ехэтэйгээр жагсан бодохые, ...н хүдэлөөнэй ниимэ ехэ дэлисэ далайсатай бо...иональна бэеэ даадан байдалтай болохо, со...дэбжэлтэ туйлаха гэжэ арадуудай ниимэ гүн ехээр ...урдын түүхэ хэзээшье үзөөгүй юм. Тиимэл ...эхэнэрнүүдэй тэгшэ эрхэ, оронуудайнгаа эко..., социальна ба соёлой ажабайдалда тэдэнэй ...ороо хабаадалга, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэ...эй дүүргэдэг үүргын улам ехэ боложо байһан ...най конгрессэй зорюулагдаһан эдэ арюун һай...онууд — мүнөө сагай бодото эрилтэ болонхой. ...Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэл болго... Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин сонсхо...анай орон дотор ехэтэ һайшаагдан дэмжэгдээ. ...ань зайлашагүй. Агууехэ Октябрь хуулиин ба ...аар эхэнэрнүүдэй адли эрхэгүй байһые, тэ...б янзаар доромжологдодог байһые бүрин усад... Советскэ Союз дотор нээһэн юм. Агууехэ Ок...рнүүдэй социальна үүргэ тухай, тэдэнэй ар...онууд тухай хуушаһан ойлгомжонуудые үндэ...даагаад, бүлэ доторoo, общество доторoo эхэ...һуури тушаа, В. И. Ленинэй нэрлэһэн ...тэр бүдүүлиг ёһо гуримуудые үгы хэхэ ябал... Эхэнэрнүүдэй богоолшолотгдохые болюулха, ...эдэбхитэнгээр хабаадуулха гээшэ шадагдаха, ...тай туһатай ажалда, гүрэнөө хүтэлбэрилгэдэ ...хэ хэрэг байхаһаа гадна. мүн экономическа ...дэбжэлтын зайлашагүй эшэ нүхэсэл болоно ...скэ Союзай ба социализмын бусад оронуудай ...арсашагүйгөөр тодоруулаа. Совет гүрэн эхэ ...онсо анхарал хандуулдаг, ниитын ажабай...лэдбэриин хэрэгтэ хабаадалгаяа эхын үүргэтэй ...руулхаар али бүхы арга боломжо хангадаг.

...оронуудай эхэнэрнүүдэй мүнөөнэй байдал ...эйн олон зуун миллион эхэнэрнүүдтэ эрхим жэ..., эхэнэрнүүдэй үнэхөөр, бодото тэгшэ эрхэ...н түлөө тэмсэлөө саашадань улам шангадхаха ...эдэние, түрүү үзэл бодолтой, демократическэ ...нүүдые зоригжуулна.

...рондын оршон соо шухала, таарамжатай хуби...й боложо байһан оршон байдалда танай конг...дда. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа хол... зүблөөн бата бэхи эб найрамдалай замдахи ...болобо. Тэрэнэй дүнгүүд дэлхэйн бүхы полити...тай туһатайгаар нүлөөлжэ байна. Вьетнам ара...гадтахи бусад арадуудай түүхэтэ илалта, ...түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн бодогшо араб ...тэсэмгэй тэмсэл, политическэ ба экономическа ...байдалаа бэхижүүлхын хэрэгтэ, шэнэ түхэ...лизмда, расизм ба апартеидтэ эсэргүү тэмсэл... Африкын ба Латинн Америкын олохон гүрэ...һан амжалтанууд — эдэ бүгэдэнь уласхоо...рилсаае заһаруулха ябадалда туһа хүргэнэ, ...нүүдые үнэхөөрөө эрхэ сүлөөтэй болгохо нэ... боломжонуудые хангана, ерээдүйдэ һайн һай...тай болохо найдабарииень бэхижүүлнэ. Ша...дал бүри ехээр һулаpуулха, яаралтайгаар зэб... хүшэр хойшолонгуудые усадхан зайсуулха, ...нүүдые хуряаха зорилготой үүсхэлнүүд эхэнэр...һөө эгээл халуун, үнэн зүрхэнэй һайшаалаар ...байһаниинь яһала ойлгосотой. Эхэнүүдэй, дай... гал дүлэн соогуур эрэшүүлээ алдаһан һамга...эрэгшэдэй хубида тудагша бүхы гасалан зобо... эхэнэрнүүдэй зүрхэ сэдьхэл лэ хэмжэн то... шадаха байна.

...нүүдэй демократическа хүдэлөөн бүгэдэниитын ...дал батадхаха хэрэгтэ, арадуудай социальна ...ба национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэл...алис зонхилолго ба эзэрхэг түримхэй ябуулга...даһан бүхы хүнүүдтэй интернациональна ёһоор ...нэгэдэлгын хэрэгтэ хубитаяа угаа ехээр оруу...лжа үргэлжэлһөөр байнхай. Энээниинь Вьет...рнодуудтай, араб арадуудтай һаналаа нэгэдэл...мэидэ, Чилиин сэрэгэй хунтын мүрдэлгэ хюдал...мдахи ба бусад оронуудтахи фашис зэрлиг хар...нүүдые буруушааһан ябуулгануудта уласхоо...лониитэ эхэнэрнүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадажа ...шар гэршэлнэ.

...энэ ехэ хуралдаан уласхоорондын ажабайдалда ...нүүдэй демократическа хүдэлөөнэй нэрэ хүндын ...бололгодо, эхэнэрнүүдэй социально-экономиче...литическэ эрхэнүүдэй түлөө, эб найрамдалай, ...бэеэ даадан байдалай ба социальна дэбжэл... тэмсэлдэ элдэб оронуудай олониитын хүсэнүү... нэгэдэлгые батадхаха, үргэдхэхэ хэрэгтэ ту...нь дамжагагүй.

...сэй ехэ амжалта туйлахыень хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

XXV КПСС-эй съездые угтуулан

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭБЭ

Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, байгша оной октябриин 16-да продукци худалдаха, товарна продукци гаргаха, олзо оруулха табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ. Заводой бүхы цехүүд, бүлэгүүд, участогуудай, илангаяа мастернууд П. И. Солдатов, М. С. Панчук, Н. С. Сафиулин, А. А. Ващенко, А. М. Степанов гэгшэдэй ба бусад коллективүүдэй аша габьяа энээндэ ехэ бии гээшэ.

Заводой хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд КПСС-эй XXV съездые ажалай бэлэгээр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоод, улам эршэтэйгээр хүдэлжэ байна.

Д. ЖУГДУРОВА.

ҮБЭЛЖӨӨНДӨӨ ТҮБХИНЭНЭ

Һаяшаг Хүрбын совхозой малшад, һаалишад үбэлжөөндөө зөөжэ ерэбэ. Тээгдын түб буусын һаалишад, малшад үбһэ ногооной хагдарбашье, һү һаалияа доошолуулхагүйе оролдоно. Малдаа шэмэтэ тэжээл эдюулнэ, бэлшээри һайнтай газараар адуулна. Зунай үедэ һү һаалияа нилээд дээшэлүүлжэ, түсэб даабарияа үлүүлэн дүүргэһэн һаалишад олон. Хоёр мянгатанай хилэ дабаһан һаалишад Ж. Маланова, С. Цыбикова, Ф. Бариева болон бусад болоно. Гадна тус совхозой Могойн гүүртын һаалишад мүн лэ һайнаар хүдэлжэ байнхай. Һаалишад А. Будаева, М. Фёдорова, Г. Николаева болон бусад юһэн һарын түсэб даабарие 110-120 процент дүүргэһэн байна. Тус совхозой һаалишад партиин XXV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажалдаа амжалта туйлаха зорилго урдаа табина.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хори.

Яруунын совхозой 2-дохи отделениин түрүү һаалишан, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Мыдыгма Жигмитовна Батомункуева һү һаалгаар табан жэлэйнгээ түсэб энэ жэлэй июль һарада дүүргэээ. Тиихэдэ зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 2200 килограмм һү һаажа, совхоз соогоо баһал уридлажа гараһан байна.

Мыдыгма Жигмитовна жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриин һаам 3000 килограммда хүргэхэ түсэбтэй. Энэ амжалтаяа эрхим һаалишан партиин XXV сЪездын хүндэлэлдэ бэлэг болгон зорюулха хүсэлэнтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан М. Ж. Батомункуева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото

225000 ЦЕНТНЕР ОРООҺО —ЭХЭ ОРОНДОО

ХЯАГТА. (Телефоноор абтаба). КПСС-эй XXV сЪездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоходоо аймагай ажахынууд гүрэндөө 220 мянган центнер таряа худалдаха уялга абаа һэн. Мүнөө энэ уялга амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ, гүрэнэй амбаарта 225 000 центнер тушаагдаа.

Энэ уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ «Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозууд ехэ хубитаяа оруулаа. «Родина» колхоз 40 мянган центнер таряа худалдаха уялгаяа дүүргээд, энэ хүдэлмэрез үргэлжэлүүлһээр. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз 35 мянган центнерэй орондо 37 мянган центнер таряа тушаагаад байна. Мүн Хяагтын, Алтайн совхозууд, «Заря» колхоз гүрэндэ таряа тушааха социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэнхэй.

Аймагай ажахынууд үрэһэ хааха, намарай паар хахалха түсэбөө сүм дүүргээ. Колхоз, совхозууд гүрэндэ таряа тушаалгаяа үргэлжэлүүлһээр.

П. ПАВЛОВ,
КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь.

АРГА БОЛОМЖОТОЙБДИ

Ойһоо асарагдаһан модо саг болзор соонь болбосоруулжа, арадай ажахыда дамжуулха шухала хэрэгтэй продукци ехээр үйлэдбэрилхын тула манай Онохойн модоной комбинадай коллектив ехэхэн оролдолго, үүсхэл гаргана. Цехүүдэй, мастерскэ участогуудай коллективүүд дундаа социалис мүрысөөнэй договор баталжа, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлнэ.

Юһэ һарын түсэбһөө гадуур 2846 хэһэг шпала, 2100 кубометр хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүд гаргагдаһан байна. Товарна продукци гаргаха даабари 673 мянган түхэригөөр үлүүлэгдэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 579 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ хэрэглэһэнэй ашаар коллективнай ажалай бүтээсые 4,9 процентээр дээшэлүүлбэ. Бидэнэр һайн шанартай продукци үшөө ехээр гаргажа, түгэсхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ арга боломжотойбди.

Г. РАССАДИНА,
Онохойн модоной комбинадай түсэблэлгын таһагай начальник.

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАЯ

Үнгэрһэн 9 һарын туршада республикымнай малшад адууһа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэб, уялгануудаа бэелүүлхэ гэжэ үсэд шангаар ажаллажа гараа. Энээнэй ашаар малай тоо нёдондонойхиһоо олошорһон, гүрэндэ һү, үндэгэ, нооһо худалдаха гурбан кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Энэ үедэ 39.756 тонно мяхан тушаагдажа, юһэн һарын түсэбтэ даабари 96 процент дүүргэгдээ. Баргажанай, Баунтын, Бэшүүрэй, Загарайн, Захааминай, Кабанскын, Ахын, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай, Улаан-Үдын аймагууд энэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Зүтөөр Зэдын, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын аймагууд республикаяа ехээр гэдэргэ татаа. Жэшээнь, Зэдын аймагай ажахынууд гурбан кварталай туршада 3.980 тонно мяха тушааха түсэбтэ даабаритай байбал, тэрэнээ 2.681 тоннодо хүргөө гэхэ гү, али түсэбөө миил 69 процент бэелүүлһэн байха юм. Зорилго юуб гэхэдэ, октябрь, ноябрь һарануудта һайса бэлшээн, шахан таргалуулагдаһан малаа гүрэндэ тушаажа, түсэбтэ даабаряа үлүүлхэ шухала. Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудта 18 мянган үхэр, 32 мянга гаран гахай шахан таргалуулагдажа байна.

Зунай һарануудта һү һаали дээшэлүүлхэ социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэнэй ашаар гүрэндэ һү худалдаха юһэн һарын түсэбтэ даабари үлүүлэн дүүргэгдээ, нёдондонойхиһоо 1.439 тонно ехэ һүн тушаагдаа. Энэ талаар Прибайкалиин, Баунтын, Сэлэнгын, Хойто-Байгалай, Кабанскын, Загарайн аймагууд түрүүлжэ гараа. Эдэнэр түсэбтэ даабаряа 5—8 процентээр үлүүлһэн жэшээтэй.

Юһэн һарын туршада колхоз, совхозуудай үнеэн бүриһөө 1.525 килограмм һүн һаагдаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 44 килограмм бага һаагдаһан байха юм. Кабанскын аймагай ажахынууд үнеэн бүриһөө 2.022 килограмм һү һаажа, тэрэнэйнгээ 1.744 килограммыень гүрэндөө тушаагаа.

Тиигэбэшье Зэдын, Яруунын, Түнхэнэй, Улаан-Үдын, Хурамхаанай аймагууд гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө дүүргэээгүй үлөө. Мүнөө үедэ һү һаали дээшэлүүлхэ арга

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

боломжонууд хаа хаанагүй бии. Үнеэдтэ эдюулхэ шэмэтэ тэжээл элбэг. Тиимэһээ һаалиин малые һайнаар эдеэлүүлхэ, тэжээлэй цехүүдые хүдэлгэхэ эрилтэ табигдана.

Гурбан кварталай туршада республикымнай шубуушад амжалтатайгаар хүдэлөө. Энэ үедэ тахла бүриһөө 170 үндэгэн абтаа гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 7 үндэгөөр олон болоно. Бүхы дээрээ үндэгэ абалга 5 процентээр дээшэлжэ, гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэб 105 процент дүүргэгдээ. Энэ амжалтада Улаан-Үдын, Сотниковой шубуунай фабрикануудай коллективүүдэй хубита ехэ.

Хониной нооһо абаха түсэб хүсэд дүүргэгдээгүй үлөө. Энэ жэлдэ колхоз, совхозуудай хонин бүриһөө 2,9 килограмм нооһон хайшалагдажа, нооһо абаха түсэб 98 процент дүүргэгдээ. Зүгөөр республикамнай бүхы дээрээ гүрэндэ нооһо худалдаха гурбан кварталай түсэб 105 процентдэ хүргэһэн байна.

Колхоз, совхозуудай малшад түл абалгаар, тэрэние түлжүүлгээр нёдондонойхиһоо һайн дүнгүүдые туйлаба. Хамтадаа энэ үедэ 88.043 тугал томо болгогдоо гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 1.562 толгойтоор олон. Энэ талаар Улаан-Үдын, Прибайкалиин, Кабанскын аймагуудай ажахынууд шалгарба. Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозууд нёдондонойхиһоо мянгаад тугал олоор түлжүүлээ. Тиигэбэшье юрэнхы дээрээ зуун үнеэн бүриһөө миин 51 тугал томо болгогдоо. Энэмнай бага гээшэ. Тугалнуудые түлжүүлхэ хэрэг илангаяа Зэдын, Хяагтын, Түнхэнэй аймагуудта хангалтагүй. Абтаһан тугалнуудай аяар 13 процентнь гарзалаа. Мухар-Шэбэрэй, Яруунын, Хяагтын, Сэлэнгын аймагуудта тугалнууд олоороо гарзада ороо.

Республикымнай **хонишод** энэ жэлдэ муу бэшээр ажаллаа. Бүхыдөө 720.790 хурьган абтаа, нёдондонойхиһоо 11.476 толгойтоор олон. Хурьга абалгаар, тэрэние түлжүүлгээр Хоринн, Түнхэнэй, Захааминай, Яруунын аймагууд түрүүлжэ ябана. Эдэ аймагуудай ажахынууд зуун хонин, түлгэ бүриһөө 72—77 хурьга томо болгоһон байна.

Теэд олохон ажахынууд, хонишодой бригаданууд муугаар ажаллажа, республикаяа хойшонь татаа. Тиимэ аймагуудай тоодо Сэлэнгын, Хэжэнгын, Загарайн аймагууд ороно. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозууд зуун хонин, түлгэ бүриһөө оройдоо 57 хурьга түлжүүлээ бшуу. Яахадаа иимэ байдал тохёолдооб гэхэдэ, абтаһан хурьгадай аяар 12 процентнь гарзалшоо. Сэлэнгын, Зэдын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта хурьгад бүри олоороо гарзалһан байна.

Поршоонхонуудые абаха, түлжүүлхэ хүдэлмэри урдынхидаал адли хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Поршоонхонууд урда жэлэйхиһээ 7 процентээр үсөөн абтабашье, тэдэнэй аяар 17 процентнь гарзада ороо. Энэ талаар илангаяа бирагүй байдал Баргажанай, Бэшүүрэй, Түнхэнэй аймагуудта үзэгдэнэ. Түнхэнэй аймагай ажахынуудта абтаһан 4.801 поршоонхын аяар гурбанайнь нэгэ хубиһаа олониинь ухэһэн байна. Тиигэжэ республикын ажахынуудта бии байгаа эхэ гахай бүриһөө миил 11,7 поршоонхо томо болгогдоо.

ДРВ-гэй ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИИН ХАНИ ЁҺОНОЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР СССР-тэ ЕРЭХЭЕЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

ПТВ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан түрүүтэй Вьетнамай Ажалшадай партиин ба Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын делегаци КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй правительствын уряалаар 1975 оной октябриин һүүл тээшэ хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэхэнь.

«МАНДАА ҮШӨӨ ДАХИН ЕРЭЭРЭЙГТЫ»

СТЕЙТ ЛАЙН (Невада штат). (ТАСС-ай тусхай корр.). Совет космонавтнар А. Леонов, В. Кубасов США соогуур аяншалжа үргэлжэлһөөр. Эдэнэр октябриин 17-до Невада штадта ерэһэн юм. Совет космонавтнар ба тэдэнние үдэшэжэ ябалсаһан американ астронавтнууд Т. Стаффорд, Д. Слейтон, В. Бранд урда тээхэнэнь Сан-Франциско хотодо (Калифорни штат) үдэрөө үнгэргэһэн байна. Муниципалитедтэ болоһон баярай ёһолол дээрэ хотын мэр Дж. Алиото А. Леоновто, В. Кубасовта Сан-Францискын түлхюур барюулаа. «Манай хотын үүдэнүүд совет космонавтнуудта саашадаа сэлеэтэй байдаг болохонь. Гансашье манай бэшэ, мүн США-гай ямаршье хотын «үүдые» энэ түлхюурээр эдэнэр нээжэ шадаха. Яахадааб гэхэдэ, эдэнэр хаанашье хүндэтэй айлшад болохо байна бшуу. Манай оронуудай хоорондын харилсаа холбоон замбуулиние шэнжэлхэ мэтын ниимэ орёо хэрэгтэшье туйлагдажа шадагдаха байһыень эдэ хүбүүд эли тодоор харуулаа. Энэмнай ерээдүйдөө найдаха һайн этигэл найдабари олгоно»,—гэжэ Дж. Алиото мэдүүлбэ.

Энэ хотодо совет космонавтнуудай айлшалалга— СССР США хоёрой хоорондын харилсаа холбооной улам бэхижэжэ байһанай үшөө нэгэ гэршэ болобо гэжэ Сан-Францискын газетэнүүд бэшэнэ. Совет, американ хүбүүд замбуулинда ехэ хэрэг бүтээхэһээ гадна, өөһэдынгөө оронуудай бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэд боложо, эндэ, Газар дэлхэй дээрэ, баһал шухала хүдэлмэри ябуулжа үргэлжэлһөөр гээд этигэнхэйбди. А. Леонов, В. Кубасов — эрхим хүбүүд. «Дахин мандаа ерээрэйгты» гэжэ тэдээндэ хэлэнэбди, —гэбэ.

ВАШИНГТОН. «Союз» гэжэ замбуулинай онгосын экипажай гэшүүд А. Леонов, В. Кубасов гэгшэд Сагаан байшан соо США-гай президент Дж. Фордтой уулзаба. Уулзалга дээрэ американ астронавтнууд Т. Стаффорд, Д. Слейтон, В. Бранд, аэронавтика болон замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар национальна управлениин директор Дж. Флетчер, совет делегацине толгойлогшо генерал-лейтенант В. Шаталов, СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Добрынин, совет космонавтнуудай бүлын гэшүүд байлсаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сагаан байшан соо болоһон уулзалгын үедэ.

АП—ТАСС-ай фото.

ЭСТОНИИН ССР-эй ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ТАБАН ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБЫЕ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭБЭ

Эстониин ССР-эй ажалшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ, партиин экономическа политикын асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй заабаринуудые хүтэлбэри болгон, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй үндэһөөр промышленностиин талаар юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

1975 оной промышленна продукциин ургалтые 1970 онойхитой жэшэбэл, 40 процентээр нэмэһэн байна. КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй ёһоор 36—39 процентээр ургаха ёһотой байгаа. Үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалтань барандаа шахуу ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр хангагдаа.

Промышленна продукциин олонхи шухала зүйлнүүдэй талаар түсэбтэ табан жэлэй һүүлэй жэлдэ байхаар хараалагдаһан үйлэдбэриин хэм хэмжээн туйлагдаба. Даабариһаа гадуур 2 миллион үлүүтэй тонно сланец гаргажа абтаа, 80 мянган тонно үлүүтэй минеральна үтэгжүүлгэнүүд үйлэдбэрилэгдөө, 1,4 миллион дүрбэлжэн метр нооһон ба торгон бүдүүд нэхэгдээ, 45 миллион шахуу баанха консервэ гаргагдаа.

Кохтла-Ярвеск В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ сланец болбосоруулан үйлэдбэрилдэг «Эстонсланец», «Норма» гэжэ нэгэдэлнүүдэй Пярнугай загаһанай комбинадай, Тартуска «Сангар» гэжэ оёдолой фабрикын коллективүүд түрүүшынхидэй тоодо табан жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэбэ. 40 мянган шахуу түрүүшүүл өөһэд өөһэдынгөө табан жэлэйнгээ түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэнэ.

Республика доторхи электроэнергетикэ, сланецай промышленность, машина бүтээлгэ уридлаһан темпээр хүгжэжэ байна. Химическэ ба загаһанай промышленность улам саашадаа хүгжэжэ байнхай.

Түсэбтэ табан жэлэй турша соо предприятинуудые саашадань һэльбэн шэнэдхэхэ, шэнэ техникээр зэбсэгжэхэ, эрдэм болон техникын шэнэ туйлалтануудые, түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. 260 цех ба участогууд үргэлжэ дээрээ оньһожоруулагдаһан, автомадаар зэбсэгжэһэн, оньһожоруулагдамал поточно ба автомат 540 лини тодхогдоһон байна. 700 янзын шэнэ түхэлэй продукци ашаглалгада оруулагдаа, 570 янзын эдлэл хэрэгсэлнүүдтэ шанарай тэмдэг олгогдоо. Уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын 223 мянган дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, жэлэй турша соо 170 миллион түхэригэй алмалта арьбалалта хэгдэбэ.

Эстониин ССР-эй ажалшад КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсон, үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха нөөсэ арга боломжонуудаа бүри хүсэд дүүрэнээр ашаглаха хэрэгтэ оролдолго хүсэлэлгэнүүдээ зорюулна.

СССР-эй ЦСУ.

ҮНДЭР ДЭЭДЭ ШАГНАЛ

РОСТОВ-на-ДОНУ. (ТАСС-ай корр). Сүхэ-Баатарай орден совет уран зохёолшо М. А. Шолоховто октябриин 19-нэй үдэр Вешенская станицада барюулагдаа. М. А. Шолохов литературын хүгжэлтэдэ элитэ ехэ габьяануудтай байһанай түлөө, монгол-совет аха дүү ёһоной хани барисаа, МНР болон СССР-эй хоорондын соёлой харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулһанай түлөө иимэ үндэр дээдэ шагналда хүртэһэн байна, — гэжэ МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Х. Банзарагч амаршалгынгаа үгэ дотор тэмдэглэбэ.

М. А. Шолохов шагнал абахадаа, Монголой Арадай республикын правительствада, Арадай Ехэ хуралай Президиумдэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: ТООСООН БА hУНГАЛТА

ХИНАЛТА hУЛААР ХЭГДЭЭ, ЭРИЛТЭ БАГААР ТАБИГДАА

Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой партийна организацида тоосоото hунгалтын суглаан боложо үнгэрбэ. Колхозой партийна комитедэй секретарь Б-О. Батуев тоосоото элидхэл хээ.

Ажахынгаа гол hалбаринуудые саашадань улам хүгжөөхын, ашаг олзо ехэтэй болгохын тула коммунистнууд колхознигуудайнгаа түрүү зэргэдэ ябахые оролдоно гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Илангаяа колхозой таряашад, механизаторнууд табан жэлэй түсэб дүүргэхэ талаар урагшаа нилээд алхам хэhэн байна. Тарялан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Үнгэрhэн хабарhаа эхилжэ, звеногой гуримаар нарядгүйгөөр ажалладаг дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Энэнь түрүүшын hайн үрэ дүн харуулжа байна. Таряа ургуулдаг 6, кукуруза болон малай бусад тэжээл бэлэдхэлгын звено эмхидхэгдэжэ, хабарай тарилгые урда жэлнүүдэйхиhээ түргөөр, эрхим болзорто үнгэргэhэнэй ашаар hайн ургаса ургуулжа шадаа. Мүнөө жэлэй таряа хуряалгын үедэ звенонууд өөhэдынгөө дааhан участогуудай дээрэ ажаллаа бшуу. Шэнэ онол арга, дутагдалнуудай хэды ушарбашье, бодото байдалай эрилтын зэргээр дэмжэгдэжэ, саашадаа үргэн замдаа гараба.

Юhэдэхи табан жэлэй туршада гүрэндөө 58200 центнер таряа худалдаха гүрэнэй түсэб колхоз дүүргээ. Түсэбhөө дээшэ орооhо худалдаа. hүүлэй жэлнүүдтэ hайн, нютагжаhан сортын, нэгэдэхи, хоёрдохи классай үрэhөөр тарилгаяа хэhэн ушар ургаса дээшэлүүлгэдэ нилээд нүлөөлhэн байна гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Гэхэтэй хамта газар таряалангаа бүри ашаг үрэтэй болгохын тула үшөө ехэ хүдэлмэри бүтээхэ хэрэгтэй байhаниинь элирээ.

Тараан ажал дээрэ зарим тэды алхам урагшаа хэгдэhэн болобошье, мал ажал эрхилхэ хэрэгтэ тад ондоо байдал харагдана. Хонин ажал хадаа колхозой гол hалбари юм. Энэ жэл 15272 хурьга абаhан аад, 1918 толгойень гарзада оруулаа. Бүхыдөө аяар 7 мянга шахуу хонин ажахы дотор үхэhэн байха юм. Иимэл ушарhаа боложо, ноохо гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэб дүүргэгдэбэтүй. 252 центнер ноохон дутуу тушаагдаhан болоно. Хэрбээ жэл бүри хонин hүрэгөө нигэжэ гарзалуулаагүй хадаа, иимэ муу байдалда орохогүйнь лабтай hэн.

Хонишодой дунда социалис мүрысөөн hулаар эмхидхэгдэнэ. Ямаршье шэнэ үүсхэл мүндэлнэгүй. Гэхын хажуугаар хонин бүриhөө 3,8—4 килограмм ноохо хайшалдаг, 100 эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьга тулжуулдэг, hүрэгэйнгөө 95—99 процентые бүрин бүтэн байлгадаг хонишод колхоз дотор бии. Теэд тэдэнэй дүй дуршэл бултанай шадабари болоогүй байhаниинь гэмшэлтэй.

Мяха абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбые мүн лэ дүүргэжэ шадахагүй болоод байна. Хэрбээ 5834 центнер мяха энэ жэлдэ худалдаа хадаа гүрэнтэйгөө тоосожо боломоор hэн. Теэд үнгэрhэн юhэ hара соо арай шамай мянгаад центнертэ хүргөөд байна.

Гүрэндэ hү худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ боломоор hэн гэхэ зуура, hүүлэй үедэ hүн тушаа анхарал даншье hаа hуладажа, оросонь нёдондонойхи хэмжээнhээ доошоо орошоо.

Ажахын эдэ гол hалбаринуудай гээгдэлдэ горитойгоор орооhон ушар хадаа хамаг баялигтаа гамгүйгөөр хандажа байhанай хойшолон болоно гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн коммунистнууд ажаглалта хээ. Тэрэ тон зүб сэгнэлтэ.

Мал ажалые саашадань хүгжөөхын тула түбхын түрүүндэ тэжээл элбэгээр бэлдэхэ шухала. Гэбэшье энээн тушаа бодото анхарал хандуулагдадаггүй байhан тухай механизатор Д. Рампилов, хонишон М. Тараев тэмдэглээ. Хэрбээ нютагайнгаа сабшалангые hайнаар уhалаад, наг шэбхээр шанаржуулаад, бултыень ээзэн ёhоор хорёолоод, багаханшье газар үлөөнгүй сабшаад байгаа hаа, ондоо тээhээ үбhэ бэдэрэлтэгүй байха hэн гэжэ тэдэнэр сэхэ мэдүүлээ. Теэд колхозой правлени, партком, партийна эхин организацинууд энэ асуудалаар али олон тогтоол абадаг, элдэб хэмжээ ябуулгануудые хараалдаг байбашье, бодото дээрэнь тэдэнээ бэелүүлhэн юумэниинь бага гэжэ тэдэнэр хэлээ. Сабшалан уhалха, намаг хатааха хүдэлмэри хэхэдээ хэмhээ хэтэрүү, болгоомжогүй гаргаша гаргадаг тухайнь шүүмжэлээ.

Мал шахан таргалуулха хэрэгтэ анхарал табигданагүй. Шахалганда таhалагдаhан 6 мянга шахуу хонидые хоёрхон лэ хүн харууhалха баатай болобобди гэжэ коммунист А. Рахматулин хэлэбэ. Хоёр hарын туршада хүнүүд ходо hэлгэлдэжэ байгаа. Манда туhалхаар ерэhэн студентнүүдэй ябашахада, хоёр хүн үлэшэбэбди. Ямаршье аша үрэ гарахагүй хүдэлмэри хэжэ байнабди гэжэ парткомой секретарь нүхэр Батуевта, правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Шабановта хэлээбди. Зоотехнигшье, ветеринаршье үзэгдэнэгүй гэжэ ехэ шанга эрилтэ тэрэ табяа.

Колхозой партком тоосоото үе соогоо хүн зоной дунда ябуулдаг нийтэ политическэ хүдэлмэреэ ехээр hуларуулаа. Лекторнууд, агитаторнууд, политинформаторнууд бирагүйгөөр хүдэлөө. Колхознигуудай дунда социалис мүрысөөн ёhын тэдысэ эмхидхэгдэhэн байна. Тэрэнэй дүн хаа-яахан гаргагдабашье, нүлөө hулатай, нийтэдэ обёорогдонгүй үнгэршэдэг байhаниинь гэмшэлтэй.

Парткомой секретарь, тэрэнэй гэшүүд (9 хүн) түрүүшын заседани дээрэ тус бүридөө даабари абаhан болобошье, энэ гэхэ юумэ тоосоото үедэ хээгүй hэн тула, суглаан дээрэ өөрынгөө ябуулдаг хүдэлмэри тухай хэлэхэ юумэниинь олдобогүй, ондоошье асуудалаар өөдэтэй юумэ үгүүлжэ шадаагүй байна.

Партийна комитедэй эрилтын hула байhан дээрэhээ эхин организацинууд партийно-эмхидхэлэй, нийтэ политическэ хүдэлмэреэ hайжаруулха асуудалнуудта анхаралаа таблагүй байhаниинь элитэ. Правлениин шиидхэдэг ажахын асуудалнуудаар тэдэнэр hамаардаг байшоо гэжэ шүүмжэлхы ажаглалта хэгдээ.

Эндэ хамта 86 коммунист тоологдоно. Тэдэнэй оройдоол хоёрынь hаалишан, дүрбэниинь — мал адуулагшад. Хонишод 17 хүн. Партиин зэргэдэ залуу, түрүү хүнүүдые шэлэн абаха асуудалда анхарал табигдаагүй. Бүхы коммунистнуудай 80 процентнь 50-hаа дээшэ наhатай боложо ябаhан хүнүүд hэн туладань залуу халаан тушаа бодомжолхо зэргэтэй.

Эдэ бүтэдэ хадаа парткомой хүдэлмэриин ехэ дутагдалтай байhые эли тодоор гэршэлнэ. Тиимэhээ шэнээр hунгагдаhан партийна комитет хүдэлмэреэ үндэhөөрнь hайжаруулха, партиин Устабай эрилтэнүүдые жэншэдгүй бэелүүлдэг болохо уялгатай гэhэн тобшолол хэмээр.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

hҮНЭЙ ШАНАР hАЙЖАРУУЛХА

hүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай ажахынуудта haагдаhан hүнэй шанар hайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. Тусхайлан хэлэбэл, колхоз, совхозуудай олохон фермэнүүдтэ hаалишадай ажал хүсэд оньhожоруулагдажа, haагдаhан hү хүргэхэ оньhон түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Гэбэшье hүүлэй дүнгүүдые согсолон харахада, шэнээр тогтоогдоhон ГОСТ-ын эрилтэдэ хүрөөгүй гэхэ гү, али муухай болоhон, ехэ гашалангиртай hү гүрэндэ тушаадаг ажахынууд үшөөл бии байhаар. Жэшээлбэл, республика дотороо haагдаhан hүеэ шэнэ ГОСТ-ын эрилтээр эгээн түрүүлэн тушаадаг болоhон Хурамхаанай, Хэжэнгын, Хориин аймагуудай ажахынууд нэгэдэхи сортын сэбэр hү тон бага худалдаа гэхэ гү, али абтаhан бүхы hүнэй хахадынь шахуу гурбадахи сортоор сэгнэгдэhэн байна. Ушарынь хадаа haагдаhан hүниинь ехэ гашалангиртай, муухай болгогдоhон байгаа ха юм.

Хэнэйшье мэдэхээр, hаалишадай hүнэйнгөө амhарта муухайгаар байлгахада, мүн haахынгаа урда тээ үнеэдэйнгээ дэлэнгые hайса угаангүй, аршангүй, haагдаhан hүеэ тэрэ доронь hайнаар шүүжэ сэбэрлэнгүй орхиходонь муу сортоор сэгнэгдэжэ абтана бшуу.

Үнеэдые машинаар haахада, гараар haahanhaa hураггүй сэбэр hүн абтадаг гээшэ. Гэбэшье, зарим гүүртэнүүдэй hаалишад үнеэ haaха оньhон түхеэрэлгээ саг соонь сэбэрлэжэ угаангүй, ээлжээтэ haалгын эхилтэр орхижорхидог байна. Тиигэжэ угаагдаагүй аппаратурaар үнеэгээ haaхадань, hүниинь гутаагдана бшуу. haагдаhан hүеэ сэбэрээр тушаахын тула hаалишад бүхы амhарта болон аппаратураяа 0.5 процентын тусгаар холисотой, 40—45 градуhаа доошо бэшээр бүлеэдхэгдэhэн уhаар угаагаад, сэбэр таhалга соо тагууд дээрэ аятайханаар табижа, хатааха шухала. Гадна үбэлэй сагта 5—7 хоногто нэгэ удаа кальциин гипохлоридай 0,1 процентнэ, натриин гү, али хлорно избёосхын холисоор бүхы амhарта болон аппаратураяа дезинфекци хэхэдэ hайн юм. Теэд үнэн дээрээ энэ заабари фермэ бүхэндэ бэелүүлэгдэнгүй, будүүлигээр хазагайруулагдана. Жэшээлбэл, Хэжэнгын аймагай hаалиин оухы 18 гүүртын гурбаниинь — Красноярскын, Иннокентьевкын, Вознесеновскын фермэнүүд нэгэшье килограмм hү hайн сортоор тушаагаагүй. haагдаhан hүниинь ехэ гашалангиртай, муухай болгогдоhон гэжэ элирүүлэгдээ. Дурсагдагша фермэнүүдэй нэгые — «Первомайский» совхозой Вознесеновскын hаалиин гүүртые шалгахадамнай, бүхы амhартань саг соогоо угаагдажа сэбэрлэгдэнхэй, сэбэр таhалга соо хатаагдадаг байба. Мүн hаалишан бүхэниинь hү шүүжэ сэбэрлэхэ марли, лавсантай, дэлэн аршаха сэбэр аршуултай, богонёор хэлэхэдэ, бүхы хэрэгсэлнүүдээр хүсэд хангагдаhан байгаа. Тиихэдэ hаалишадынь haагдаhан hүеэ хоёр-гурба дахин шүүжэ сэбэрлэдэг байhан юм. Теэд haагдаhан hүниинь юундэ заабол муухай гэжэ сэгнэгдэдэг байгааб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, тус гүүртэ нажартаа үбэлжөөнhөө зуhаландаа нүүгээгүй дээрэhээ hаалишадынь үнеэдээ байра соонь оруулжа haадаг байба. Байрань досоогоо сэбэр байбашье, зунай аагма халуунда агаарынь эхүүн болодог байhан юм. Тиигэжэ hалхитуулагдадаггүй иимэ эхүүн муухай агаартай байра соо haahaн hүниинь 1,5—2 часай туршада байхадаа, түргэн гуташадаг байгаа бшуу.

Хоёрдохёор, hаалишадынь бүлэг үнеэдэйнгээ дэлэнгые нэгэ хүнэг уhаар угаажа, тэрэл аршуулаараа аршадаг. Мүн үнеэгээ haaхадаа хүхэнэйнь түрүүшын дуhалнуудые амяарлан haадаггүй, бүхы шүүр аршуулаа байра соонь орхидог байhаниинь элирүүлэгдээ. Ингээд ерэхэлээрээ, haагдаhан hүниинь муухай болгогдодог, түргэн гашалжа, гутадаг байба.

Иимэрхүү дутагдалнууд гансашье Вознесеновскын бэшэ, мүн аймагай бусад фермэнүүдтэ үзэгдэжэ, hүнэйнь шанар hайжарнагүй. Тиимэhээ саашадаа аймагуудай ажахынуудай hаалишад, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд hүнэйнгөө шанарые эрид hайжаруулжа, гүрэндэ имагтал hайн сортын hү тушаахын түлөө тэмсэхэ зэргэтэй.

А. ХАНГАЛОВА,
хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха ба шанарыень шалгаха талаар гүрэнэй инспектор.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нэхэлэй түрүү хүдэлмэришэн Валентина Федосеевна Ленкова ... онhоо хойшо таhалгаряагүй ажаллана. Мүнөө ... ажалай ударник Валентина Федосеевна өөрын... жэлэй түсэб дүрбэн жэл 6 hара соо сүм дүүргэжэ, ... риhаа гадуур 3.990 килограмм продукци бүтээ... Тэрэ байгша ондо мүрысөөндэ онсо шалгаржа, ... лээрээ эрхимлэгшэ гэhэн нэрэ зэргэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Ф. Ленкова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА...

Совет профсоюзууд! Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые улам hайжаруулагты, үрэ нүлөөень бүри ехэ болгогты, коммунис ажалай ударнигуудай зэргэнүүдые улам олошоруулагты! Үйлэдбэриие хүтэлбэрилэлгын хэрэгтэ ажалшадые олоор элсүүлэгты.

(Агууехэ Октябриин социалис революциин 58 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан Хрянуудhаа).

ШУХАЛА ХҮДЭЛМЭРИ ЭМХИТЭЙГЭЭР...

КПСС-эй XXV съездые угтуулан, политическэ болон ажалай үндэр эдэбхинин оршон байдалда профсоюзай эхин организацинуудай тоосоон ба hунгалта үнгэржэ байна. Тиимэhээ тус суглаануудай эмхидхэхы, эдэбхижүүлхы үүргын нилээд горитой байhаниинь гайхалгүй ааб даа.

Юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй тоосоон ба hунгалта профсоюзай организацинуудай нүлөөлхы үүргые саашадань дээшэлүүлхэ замда баhа нэгэ урагшатай алхам болохо бэзэ гэжэ найдамаар. Хэhэн хүдэлмэри тухайгаа тоосохоhоо гадна, бии болоhон шэнэ дүй дүршэлөө тус суглаанууд дээрэ согсолон элирүүлжэ, арга боломжонуудаа тодоруулха тон шухала. Гадна профсоюзай гэшүүдэй, hунгагдамал хүтэлбэрилэгшэдэй урда табигдадаг эрилтэ саашадань дээшэлүүлжэ, хүн бүхэнэй харюусалга, эдэбхи үүсхэл хүгжөөхын тула ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулха гээшэ горитой удха шанартай.

Энээнhээ уламжалан, профсоюзай hунгагдамал эдэбхитэдэй бүридэлэй шанарта онсо анхарал хандуулха саг срээ. Профсоюзай бүлэгүүдэй, месткомуудай ажал ябуулгань эдэнэрэй даажа абаhан хэрэгтээ хэр хандадагhаань ехээр дулдыдана бшуу.

Хүтэлбэрилэгшэ болоод профсоюзай бусад эдэбхитэдэй ажалhаа коллектив соохи харилсаа холбоон, эб еэнь горитойгоор дулдыдажа, эдэнэрэй үльгэр жэшээ шухала удха шанартай болоно.

Бии байгаа арга боломжонуудаа дүүрэнээр элирүүлжэ, үйлэдбэреэ улам бүтээсэ ехэтэй болгохын тулада тэмсэхэ, ажалдаа түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, шэнэ техникэ ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглаха гэхэ мэтын мүнөө үеын тон шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ профсоюзай бүлэгүүд, месткомууд нүлөөлхы ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Тиимэhээ профсоюзай эдэбхитэдэй анхарал татангүй ямаршье асуудал үнгэрхэ ёhогүй гэжэ суглаан дээрэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

Тоосоото hунгалтын суглаануудай бэлэдхэлдэ профсоюзай бүхы гэшүүдые элсүүлхэ гээшэ тон шухала гэжэ баhал тэмдэглэмээр. Энэ ушарта тус хэмжээ ябуулгын удха шанар бүри дээшэлхэ, организацинуудай саашанхи ажал ябуулгын улам эдэбхижэхэдэ, ехэ нүлөө үзүүлхэ болоно бшуу.

Мүнөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажабайдалда тон харюусалгатай хаhа тулажа ерэбэ. Нийтын адууhа малай үбэлжэлгые эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэй. Тиимэhээ энэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа, профсоюзай гэшүүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэлые саашадань дээшэлүүлхэ талаар бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд тоосоото hунгалтын суглаанууд дээрэ хараалагдаха ёhотой.

ВЦСПС-эй V пленумэй (1969 он), тэрэнэй президиумэй (1974 оной апрелиин 26) шиидхэбэринүүдэй ёhоор профсоюзай байгуулалтые саашадань hайжаруулан хүгжөөхэ хэрэгтэ тоосоото hунгалтын суглаанууд горитой нүлөө үзүүлхэ ёhотой. Тус документнүүд дотор хэлэгдэhэнэй ёhоор, профсоюзай бүлэгүүд 30—40 хүнhөө олон бэшэ байха, бүридэлдэнь нэгэ газарта сугтаа хүдэлдэг зон орохо гэгдэhэн байдаг. Ихэдээ профсоюзай хүдэлмэри ябуулхада таарамжатай, зохид байдал тогтоно бшуу.

Үшөө ямар асуудалнууд тус суглаануудай үзэмжэдэ табигдаха ёhотой гэшэб? Нэн түрүүн хүдөө ажахыда хүдэлжэ байhан зонойнгоо мэргэжэл, шадабариие, эрдэм мэдэсые дээшэлүүлхэ талаар hуралсалые аша үрэ ехэтэй байхаар эмхидхэхэ тон шухала гэжэ заагдаха болоно.

Тиихэдэ коммунис ажалай hургуулинуудта, зооветеринарна кружогуудта онсо анхарал хандуулагдаха ёhотой. Гадна hурган хүмүүжүүлэгшэдэй ажал ябуулгые хинан шалгаха, залан хүтэлбэрилхэ талаар горитой хэмжээнүүд абтаха болоно.

Юрын ажалшадые үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ элсүүлхэ талаар баhал горитой эрилтэнүүд профсоюзай организацинуудай үмэнэ табигдадаг гээшэ. Тиихэдээ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэй нягта холбоо барисаа байгуулха тон шухала.

Социалис мүрысөөнэй эмхидхэл, тэрэнэй ябаса профсоюзай организацинуудай ажал ябуулгын нэгэ гол хубинь болоно. Социалис уялгануудые баталан абалгаhаа эхилээд, дүн гаргалга хүрэтэр эдэбхитэй, аша үрэ ехэтэй хүдэлмэри ябуулжа, гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулха аргатай байhанаа профсоюзай эдэбхитэд огто мартаха ёhогүй.

Гадна социалис мүрысөө эмхидхэхэ талаар бии ... дүй дүршэлөө ходо согс... энэ хэрэгтэ хэрэглэдэ... арганууд шэнэлэн ху... жэ байха зорилго ба... удха шанартай.

Мүнөө табан жэлэй ... түсэб болон уялга... дүүргэhэн хүнүүд ула... шоржо байна. Тиимэhээ ... соото hунгалтынгаа ... нууд дээрэ тэдэнэй ам... рэгыень наринаар ... харуулха, нэрэ солые ... рэ үргэн, бусадта үльг... шээ болгохын тулада ... дохо зэргэтэй болонобди.

Гэхэтэй хамта ... амжалтадаа дашуураад ... гүй, үшөө ехэ амжалта... hахын тула хүн бүхэн ... мэлзэхэ ёhотой. Энэ ... бодолые малшан, мэ... тор бүхэндэ хүргэхэ ... профсоюзай орган... гол зорилгонуудай нэгэ...

«Тамбовско партийна ... ганизацида шүүмжэл... лон өөрыгөө шүүмжэл... хэр зэргээр ябуула... байhан тухай» КПСС-эй ... гай абаhан тогтоолhоо ... hэлэн, тоосоото hуна... суглаанууд политическ... шэглэлтэйгээр, үнэн ... зүбшэлгын оршон бай... үнгэрхэ ёhотой. Тоо... суглаанууд дээрэ хэл... шүүмжэлхы ажаглалта... эндэ оруулагдаhан түл... hайн дурадхалнууд хин... лангүй, профсоюзай орг... зацинуудай хүдэлмэри... шадань hайжаруулгада ... лөөлхэ хүсэн болохо ... тэй. Нэгэ үгөөр хэлэ... тэдэнэртэ бодото зн... хандуулжа, нэбтэрүүл... лүүлхые оролдохо тон ... ла болоно.

КПСС-эй XXV съ... нэрэтэй солотойгоор ... хын түлөө дэлгэрhэн ... дэ арадай тэмсэлдэ про... зай тоосоото hунгалты... лаанууд тон ехэ нүлө... үүргэтэй байха байh... дамжаггүй.

Г. ЦЫБИКО...
хүдөө ажахын бол...
бэлэдхэл...
хүдэлмэрилэгшэд...
профсою...
обкомой секретарь.

Буряадай АССР. Курлы хушуун дээрэ баригдажа байгаа Северо-Байкальск гэжэ хото үдэрhөө үдэртэ урган бодожо байна. Энэ хото баригдажа байгаа Байгал-Амарай түмэр замай магистраль дээрэхи нилээд томо пункт болохо юм.

Тэрэнэй проектые Ленинградай инженернүүд зохёонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Байгал далай дээрэхи Курлы хушуун. Эгээл эндэ порт баригдаха юм.

ТАСС-ай фотохронико.

СЕМИРЕЧИИН СОЯ

АЛМА-АТА. (ТАСС-ай корр. В. Ганжа). Семиречиин ажахынууд соя гүрэндэ тушаажа эхилбэ. Ороohото-бобово энэ үнэтэ ургамал тус райондо мянга гаран гектар талмай дээрэ түрүүшынхеэ тариглаhан байгаа. Хойто Тянь-Шаниин хадын гол горходой уhаар, эдэ талмайнууд уhалагдаhан байха юм. Эндэhээ үндэр баян ургаса абтаба. Заилийскэ Алатаугай хүтэл шэлэнүүдэй боорёор соя тарижа эхилhэн «Алма-Атинский» совхоздо гектар бүриhөө дунда зэргээр 20 центнер ороohон хуряагдаа.

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ

АСТРАХАНЬ. (ТАСС-ай корр. Б. Сердюков). Черноярска ба Енотаевска районуудай ажахынууд хонидоо хара хурьhэтэй газарта адуулхаяа түрүүлэн гаргаба.

Астраханиин ажахынуудай олонхинь хонин hүрэгөө үбэлжөөндэ иишэ гаргадаг юм. Хоёр-гурбан долоон хоног соо 180 тухай хонин hүрэг иишэ гаргагдаха. Нюдэ алдама үргэн дэлюун талын дунда дулаан кошаранууд баригдаха байна. Элбэг хүрэхэ үбhэн, холимог тэжээл бэлэдхэгдээ. Тэжээл үйрүүлэн бутаргаха түхеэрэлгэнүүд үбэлдөө эндэхи буусанuудта хүдэлхэ юм. Талада малтагдаhан каналаар, хоолой соргонуудаар Волго мүрэнhөө эгээл холын үбэлжөөнүүдтэ уhан оруулагдаха.

Хони үсхэбэрилдэг бүхы ажахынуудтахи хонишодой гэр бүлын байдалда ехэ анхарал хандуулагдана. Эдэнэртэ зорюулагдажа, дулаалагдаhан гэрнүүд баригдаа, магазинууд, клубууд, улаан булангууд нээгдээ.

ВИНОГРАД ХУРЯАГДАБА

КИШИНЕВ. (ТАСС-ай корр. Л. Халаш). Ургасаяа хуряажа дүүргэhэн hүүлшын хүнүүд Молдавиин виноградnигуудhаа гаража ошобо. Ургаса хуряалгын хүдэлмэри нёдондо жэлэйхиhээ хоёр долоон хоногоор урид дүүргэгдээ. Каларашска, Котовско районуудта эгээл үндэр ургаса — гектар бүриин 75—80 центнер жэмэс суглуулагдаа.

Байгша оной виноград ехэл амтатай. Аажам дулаахан намарай саг үрэ жэмэстэ саахарай ноосэ баялигые хорин процент хүрэтэр ехэдхэбэ. Энэнь юрынхиhөө гурбан процентээр дээшээ.

ЛЕЙДА ПЕЙПСЫН hУРГУУЛИ

ОДЕССЭ. (ТАСС-ай корр М. Меркович). Эстониин суута hаалишан, Социалис Ажалай Герой Лейда Пейпсын хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэлые шудалха hургуули Беляевска районой «Ударная ленинская бригада» гэжэ колхоздо хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Үнеэдые машинаар hаалгын онол шадабари, үхэр малые ашагтай hайнаар тэжээхэ ба харууhалха дүй дүршэл шудалалга хэшээлнүүдэй программада ороно. Лейда Аугустновнагай, «Вильянди» гэжэ туршалгын-үйлэдбэриин совхозой мэргэжэлтэдэй лекцинүүд ехэ туhа хүргэхэ байна.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ hОНИН

БАТА БЭХИ ҮРЭМҮҮД

БАКУ. (ТАСС-ай корр. В. Васин). Нефтиин скважинануудые заhабарилхын тула шэнэ зэмсэг хэрэгсэлнүүдые промышленна аргаар хабсаргалга эндэхи «Большевик» гэжэ машина бүтээлгын заводто дүүргэгдэбэ. Бата бэхи эдэ үрэмүүд газар доро юрын үрэмүүдhээ 5—6 дахин удаан саг соо хүдэлмэрилхэ байна.

Нефтиин машина бүтээлгын, Азербайджанай эрдэмшэнжэлэлгын институтда бүтээгдэhэн энэ шэнэ зүйл урда тээнь хэрэглэгдэжэ байhан аад, hандарhан скважинануудые hэргээхэ арга олгоно.

ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ АМЖАЛТА

НОВОКУЗНЕЦК (Кемеровскэ область). (ТАСС-ай корр. Е. Пастушенко). Новокузнецкын локомотивна депогой машинистнүүд Баруун Сибириин түмэр замда түсэбтэ табан жэлдэ абаhан социалис уялгануудайнгаа гол пунктые түрүүлэн дүүргэжэ, даабариhаа гадуур 2 миллиард тонно арадай ажахын ашаа зөөбэ.

Түсэбтэ табан жэлэй эхиндэ депогой түрүү машинистнүүд бригада бүхэнэй ажалай бүтээсые жэлдээ 100 миллион тонно-километртэ хүргэхые шиидээ hэн. Энэнь нормоhоо hураггүй үлүү болоно. Гансал түмэр замшад бэшэ, харин Кузбассай заводуудай, уурхайнуудай транспортна цехүүдэй хүдэлмэрилэгшэд энэ хүдэлөөндэ хам оролсоhон байгаа. Харгы замай эгээл хүшэр бэрхэшээлтэй участогуудай нэгэнэй арга хабые үргэдхэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлээ hэн. Энэ үе соо хүндэ ашаа тээhэн олон мянгаад состав ябуулhан байгаа. 22 миллионhоо дээшэ киловатт-час электрын элшэ хүсэн арьбалагдаа.

БАМ-ай ЗАХИЛЫЕ — БОЛЗОРhООНЬ УРИД

ХАРЬКОВ. (ТАСС-ай корр. В. Пиковская). «Точмедприбор» заводой коллектив БАМ-ай барилгашадай жэлэй захилые болзорhоонь хоёр hараар урид дүүргэбэ. Элдэб түхеэрэлгэнүүд, медицинын приборнууд буртаг тайга соогуур гаргагдажа байhан харгы замай эмнэлгын эмхи зургаануудта эльгээгдэхэ байна.

Харьковска завод хадаа иимэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээн эльгээдэг орон доторхи гол предприяти болоно.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ЖЭЛДЭ ЗОРЮУЛАГДАНА

КИРОВ. (ТАСС-ай корр. Г. Зыков). Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдажа, республиканска семинар эндэ нээгдээ. Мүнөөнэй обществодо эхэнэрнүүдэй дүүргэдэг үүргэ гээшэ тэрэнэй гол темэнь болоно. Эхэнэр-лекторнууд «Знание» бүлгэмэй эдэбхитэд — Россиин Федерациин бүхы областьнуудай, автономито республикануудай түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадана. Эдэнэр дүй дүршэлөө халан абалсаха юм.

Энэ семинарай Киров хотодо үнгэргэгдэhэниинь дэмы бэшэ. Энэ жэлдэ «Знание» бүлгэмэй областной эмхиин гэшүүд 120 мянган лекци уншаа. Эдэнэй хахад шахууень эхэнэрнүүд уншаhан байна. Эхэнэрнүүд эхин эмхинүүдэй олонхииень толгойлно.

ЛЕРМОНТОВЭЙ УЯНГАТА ШҮЛЭГҮҮДЭЙ hАЙНДЭР

ПЯТИГОРСК (Ставрополиин хизаар). (ТАСС-ай корр. Н. Стяжкин). Москвагай, Армениин, Хойто Осетиин, Хальмагай, Ставрополиин поэдүүд, композиторнууд, уран гоёор уншагшад, хүгжэмшэд Пятигорскдо ерэбэ. М. Ю. Лермонтовтэ зорюулагдаhан уянгата шүлэгэй заншалта hайндэр Машук хадын боориdo байдаг хотодо нээгдээ.

Драмын театрта баярай суглаан болобо. Агууехэ уран зохёолшодо зорюулагдаhан хүшөө нээлгын үеэр митинг үнгэргэгдөө. Предприятинуудта, hургуулинуудта уулзалганууд, үдэшэнүүд болоhон байна.

ХҮРШЭНЭРЭЙ hОНИН

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТ...

1.

Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин баруун участогай залуу 138 барилгашан Эрхүүгэй политехническэ институдай Братскын филиалай нэгэдэхи курсда ороо. Тэдэнэр заочноор hураха юм.

«Барилга эмхидхэлгэ ба экономико» «Барилгын ба харгын машинанууд» гэhэн шэнэ хоёр мэргэжэл энэ филиалда бии болонхой. Заочноор hурадаг студентнэртэ Усть-Илимскдэ hуралсалай - консультационно пункт нээгдэhэн юм. Тиихэдэ БАМ-ай Магистральный, Звездный, Ульхан поселогуудта филиалай багшанар ошожо, лекцинүүдые уншана.

2.

Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай горкомой үүсхэлээр Усолье-Сибирское городто эхэнэрнүүдэй конференци болобо. Тэрэнь Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаhан байгаа.

Городой эхэнэрнүүдэй советэй түрүүлэгшэ элидхэл хэжэ, Советскэ Союзай эхэнэрнүүдэй байдал тухай hонирхолтой тоо, баримтануудые хөөрэбэ. Тиихэдэ залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ, арад зоной элүүр энхые сахилгада эхэнэрнүүдэй оруулдаг хубита тушаа Н. С. Коробейникова сугларагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Конференциин түгэсхэлдэ уран hайханай бүлгэмэйхид hонирхолтой концерт харуулаа.

3.

Усть-Кут городой вокзалай талмай дээрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатарай үхэлөөр унаhан энэ хотын эрэлхэг сэрэгшэдтэ мемориал бодхоогдохонь.

Скульптор Николай Сухорученкын хүтэлбэри доро тэндэ барилгын хүдэлмэри эхилэнхэй. Эхэ оронойнмай hүлдэ харуулhан эхэнэрэй дүрсэ мемориалай гол hуури эзэлхэ юм. Тэрэнь 12 метр үндэр байхаар проект зохёогдонхой.

4.

Эрхүүгэй алюминиин заводто шэнэ цех—элүүр энхын цех ашаглалгада оруулагдаба.

Тэрэ цехэй бүридэлдэ спортын ехэ түхеэрэлгэ, амаралтын байшан, теплицэнүүд, соёлой байшан оролсоно. Заводой хүдэлмэрилэгшэдэй элүүр энхые сахиха хүдэлмэри тус ... эмхидхэхэ юм.

5.

Черемхово хотын ... шүүлэй станциин ... дэhээр 30 жэл боло...

Городто, мүн ... хизаар ороноо ... методическа ... энэ станциин хүдэл... шэд hургуулинууд... тар ехэ туhа хүрг... Тэдэнэй хүсөөр «Ш... үдэр», «Ородой ой... лэй харгыгаар» гэ... hайндэрнүүд үнгэр... байна.

Байгаали хамгаа... лаар ехэ хүдэлмэр... hанайнгаа түлөө ... лэй энэ станци ... арадай ажахын ... нуудай выставк... Бага медальнуудта, ... ли хамгаалгын ... бүлгэмэй диплом... хэй. Станциин 10... эдэбхитэн ВДНХ-... далсаа. Тиихэдэ эн... да ВЛКСМ-эй Эрх... комой, областной ... гүйсэдкомой арад... рэлэй таhагай дам... Улаан туг хэтэ ... хадагалагдаха боло...

Эрхүүгэй обл...
«Восточно Сиб...
правда» га...

СОЁЛШОД, ҮБЭЛДӨӨ ХЭР БЭЛЭМТА?..

Үдэрһөө үдэртэ үбэлнай ...жэ, баян хэшэгтэ на... ошонгол байһые эр...шэ һануулна. Үндэр ур...нгаа дээжые гүрэндөө ...лданхай, орооһо таряа ...арта хаанхай, ниитын ...малда үбһэ тэжээл бэл...хай, юрэдөө, зоболонгүй... үбэлжэлгээ угтахаһаа ...хан юумэн үгы ааб даа. ...ды тиигэбэшье хүдөөгэй ...лшад хорёо хашаагаа ...алжа, сэхыень хэлэхэ...ундаа хэжэ үрдигдөө...и хамаг шухала хэрэгээ ...хум хэжэ, үбэлжэлгээ ...һайнаар үнгэргэхэ ...бэлэнтэй.

...нхэдэ хүдөөгэймнай со...шод хүйтэн сагые хэр ...о угтахаб? Түгэс бэлэн ...? Хүдөөгэй клубууд, соё... байшангууд гүйсэд тү...эргэдэнхэй гү? Иимэ асуу... тэдэниие саг үргэлжэ ...хүүлжэ, һанаа амар... һуулгадаггүй. Зүгөөр ...шье бэлэдхэл хээгүй, бү... хэрэгтэй зүйлнүүдээр, ...тахые оролдоогүй. Тии... мүртөө малшад болон ...ашадые хүйтэн гэхэ гү, ... түлигдөөгүй клубтаа

уряа һаань, одоо эшхэбтэр гээшэ. Тэдэнэр гансата урмаа хухаржа, гэмэрэлдэжэ эхилхэ. Юун гэжэ харюусахабши? Эндэ гансашье соёлшод зэмэтэй бэшэ. Харин советскэ, профсоюзна болон комсомольско эмхинүүдэй ажалаа муугаар ябуулһаниинь элирхэ.

Энэ талаар Хурамхаанай аймагта хэр зэргэ бэлэдхэлтэйб? Зунай үедэ ямар ажал хэгдээб? Клубууд, соёлой байшангууд үбэлдөө түгэс бэлэн гү?

Сэхыень хэлэхэдэ, эндэ хоёр ондоо байдал харагдана. Жэшээнь, Дэрээнэй соёлшод үнинһөө хойшо аймагтаа, мүн республика доторoo суурхана. Зүгөөр соёлой ажал миил өөрөө гэхэ гү, али «дээрэһээ бууһан, дэгнүүл дээрэ унаһан» мэтээр хэгдэдэггүй ха юм. Эмхидхэлэй али бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ ушар гараха. Нэгэ асуудалыень арайл гэжэ шиидхэхэдэшни, нүгөөдэнь гэдэргэ татажа һалахагүй. Ябахал, эмхидхэхэл хэрэгтэй бшуу.

Энэ талаар Дэрээнэй ажалшадай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ В. Ц. Баторовай хүдэлмэриие тэмдэглэмээр. Энэмни гүйсэдхэгдөөгүй, ойрын үдэртэ хүүлэхэ юм байна гэжэ сэдьхээ һаа, һанаа амархан байдаггүй. Заабол зүб шиидхэбэри олоһон лэ байха. Совхозой дирекцидэ, мүн парткомдо оронхой, соёлой ажалай ямаршье сагта тон шухала байһыень онсо тэмдэглэхэ. Тиихэдэнь совхозой дирекци, партком туһалхал даа.

Шухалань гэхэдэ, үе сагайнгаа үндэр эрилтые бүхы сэдьхэлээрээ мэдэржэ, соёлой ажалые совхозой үйлэдбэритэй таһаршагүй нягта холбоотойгоор ябуулхые оролдоно. Тиимэһээ эртэ хабарһаа тон хэрэгтэй асуудал суг хамтадаа шиидхэжэ, мүн зөөри һомолжорхиһон байха юм. Совхозой түб Алладахи соёлой байшан, Улюнхаандахи клуб болон библиотекэнүүд, культбазанууд заһагданхай, сагаадагданхай, түгэс хүрэмэ түлеэ залһаншье бэлдэгдэнхэй.

Нэгэ үгөөр, Дэрээнэй соёлшод үбэлдөө гүйсэд бэлэн. Үбэлэй үедэ малшадые комплексноор хангаха түсэб-график зохёогдонхой. Тиихэдэ Дэрээнэй арадай театрай артистнар малшадта шэнэ зүжэгүүдые табиха.

Тэрэшэлэн Һахалиин соёлой байшан нилээд гэмгүй бэлэдхэлтэй. Совхозой партком, комсомолой организаци, Һахалиин ажалшадай сельскэ Соведэй исполком гурбан энэ шухала асуудал тушаа эртээнһээ һаналаа табижа, бэлэдхэлэй ажал эртээнһээ хүүлэжэ эхилһэн байха юм. Ушар иимэһээ эндэхи соёолшод мэгдэжэ гүйлдэхэгүй, түсэб-графигай ёһоор бригада болон гүүртэнүүдээр ябажа, зүжэг наадаараа баясуулжа байдаг.

Зүгөөр зарим нютагуудта бирагүй байдал үзэгдэнэ. Одоо һанаа зобохоор. Жэшээнь, Барханай соёлой байшангые абаад үзэе. Үнинһөө хойшо суурхаһан, бадаряан дуугаа зэдэлүүлһэн Бархан гэхээр бэшэ. Соёлойнь байшан хуушаршанхай. Үһээнь, нюрга модониинь, ханань, оёор поолнуудынь олонхи газартаа үмхиржэ, өөдэгүй муухайгаар харагдана. Табяад онуудаар баригдаһан байшан нэгэтэшье заһагдаагүй, тиимэһээ эндэ соёлой-ниитын ажал хэхынь аргагүй.

Элһэнэй отделениин клуб үни хада шэнээр һэльбэгдэн заһагдаха болоһон аад, һанаамгай бэрхэ эзэнэрэй ерэхые хүлеэнхэй, дүрбэн зүгэй һалхинда һэрхиитэрээ үлеэлгэһээр байна. Эндэхи библиотекэ хүдэлнэгүй, хаагдашанхай. Хамаг номуудынь клубай нэгэ таһалгада нюулгаатай, тиигээд лэ уншагшадтаа хүрэхэ аргагүй, шорой тооһондо хушагданхай, үйдажа хэбтэнэ. Библиотекын байрань хэлхеэ холбооной таһагай мэдэлдэ үгтэшэнхэй.

Гааргын-Адагай соёлой байшангай пеэшэн хуушаршанхай, зарим хирпиисэнүүдынь хэлтэржэ унанхай, харахада одоо муухай гээшэнь. Үни хада шэнээр табихабди гэжэ найдуулһан аад, мүнөө болотор унжагайрһаар зандаа. Иимэ пеэшэндэ гал түлихэнь аюултай, тиигэхэ мүртөө дулаасуулхагүй, халтад лэ гэхэдээ утаа гаража зобооxo бшуу. Аргатын соёлой байшанда заһабари хэгдээ болодогшье һаа, унжагайржа нобшорһоор. Тиихэдэ Хара-Модоной хүдөөгэй клуб үбэлдөө бэлэдхэлгүй байһаар.

М. ОСОДОЕВ,
манай корр.

Мүнөөмнай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ байха гээшэ бэлэн бэшэ. Тусхай мэргэжэлэй һургуули хэрэгтэй. Гадна, худалдан абагшадаймнай эрилтэ ирданайхиһаа тад ондоо болонхой. Тэдээндэ шадамараар бараа дирадхаха шухала хэрэгтэй бшуу.

Улаан-Үдын горпромторгын 12-дохи магазинай хүдэлмэришэн Татьяна Коровина 1974 ондо худалдаа наймаанай тусхай курсада һуража наймаалагшын мэргэжэлтэй болоо. Мүнөө энэ нүхэр эрхим ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. Коровина.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

УРАН ҮГЫЕ ХУРСАДХАН ЗАЛАГША

Эрдэмтэн В. Ц. Найдаковой зохёолнууд тухай

Уран зохёол шэнжэлхэ, ...эр ёһоной талаар шүүм...хэ, тон зүбшэл заабари ...жэ, зохёолой хүмүүжүүл...н һайн удхатайе бодотоор ...рүүлхэ хэрэгтэ «Литературно-уран зохёолой шүүмжэлэл тухай». КПСС-эй ЦК-гай тогтоол айхабтар удха шанартай. Эндэһээ улам...лан, манай уран зохёолшодой рассказ, туужа, роман болон поэмэнүүдые шэнжэл...н удхатай статьянууд, ...еркнууд, мүн тусхай сог...боринууд һүүлэй үедэ ...раһан байна. Шэнжэлэл, шүүмжэлэлэй ашаар манай уран зохёолшодой хэр зэргэ...эр хүдэлжэ байһые ойлго...бди.

Харин литературоведэй ...гү, али уран зохёолые ...шье талаһаань зүбөөр, ...хёолшын саашанхи ажалда ...аргтайгаар шэнжэлдэг хү...дэй хүдэлмэри тухай ехэ ...лэгдэнэгүй. Зүгөөр ёһо... шэнжэлэл хэхэ тиимэшье ...гэн бэшэ ха юм. «Уран ...шэнжэлэл, шүүмжэлэл бол... искусствын бүтээлнүүдэй ...һайханиие, дутуу дунда...дые онгилон олохо эр... юм» гэжэ А. С. Пуш... хэлэһэн шуу. Эрдэм...ын энэ гайхамшагта ...бариин хүдэлмэрилэгшэ ...ха гээшэ тон ехэ харюусалтатай, орёо хүшэр ха юм.

Уран зохёолой хүдэлмэри ...эд урагшатайгаар хэжэ, ...най республикын зохёол...дто сэгнэшэгүй ехэ туһа ...гэжэ ябаһан хүн тухай, ...нэй ажал тухай хөөрэ... түсэлтэйб. Энэ хадаа хэ...бэшэгэй эрдэмэй канди... Василий Цыренович ...йдаков болоно.

Уран зохёолой болон ...трай али бүхы асуудал...дта зорюулагдаһан дала ...ан статья тэрэ бэшээ. Хэ... номуудтай байһыень бидэ ... мэдэнэбди. Үндэһэн ... зохёолой, театрай тон ...ала асуудалнуудта сэхэ ...аатай нилээд томо бүтээл...дые бэшэлсэһэн байха. Тиигэжэ «Совет буряад ... зохёолой түүхэ», «Оло...нальна совет уран зо...лой түүхэ», «СССР-эй ...уудай театрай түүхэ», «Буряадай соёлой хүгжэлтын ...хэ», «МНР-эй соёлой түү...» гэжэ нилээд томо номуу... уншахадаа, эрдэмтын ...тьянуудтай дүтөөр танил..., буряад уран зохёолой, ... театрай түүхые гүнзэ...өөр мэдэхэ байһандань ...анобди. Литературын, ...усствын хүгжэлтэдэ боло... шэнэ һониин юумые ...л доронь анхаржа, мүнөө ... уран зохёол хэр зэр... хүгжэнэб гэжэ ойлгон..., зүб тобшолол хэһэн ...даг. Эдэ бүгэдыень хара... үзэхэдөө, В. Ц. Найдаков ... буряад зохёол шэнжэ...дэй түрүү зэргэдэ ябаа ... гэжэ һанахаар.

...рдэмтын зохёохы ажал ...аад онуудаар илангаяа ...этэйгөөр хүгжэһэн. Хэдэн ...ад статьянуудынь олон ...лээр гараһан байха юм. ... янзын асуудалнуудаар ...ирхожо, ёһотой шэнжэ...шын шадабаритай байһа... харуулаа. Жэшээнь, бу-

харуулжа, үзэл сурталай талаар хэр зэргэ хүмүүжүүлхы удхатайень элирүүлнэ. Театр репертуараа хэр зүбөөр бүридхэн зохёожо шаданаб, ямар алдуу гарганаб? Эдэнииень ойлгуулжа үгэхэһөө гадна, мүнөө сагай үндэр эрилтэдэ түгэс харюусама зүжэгүүдые табихыень һануулна. Иимэ дээрэһээ, үндэһэн драматургиин хүгжэлтэдэ дутуу дундануудай бии байһые ойлгуулна. Артистнарай наадаха маягые, хайшан гэжэ хөөрэлдэн зугаалхые, мүн үзэгдэлнүүдэй хэр зүбөөр һубарилдан хүгжэхые зааһан байна. Уран зохёолой, драматургиин бүринщье дэлисэтэйтээр, хүсэтэйгөөр хүгжэхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулжа, сэдьхэлээ зобожо байдагыень ойлгонобди. Ёһотой бэрхэ шэнжэлэгшэ-шүүмжэлэгшэ одоол иимэ байха зэргэтэй, уялгатайшье ха юм.

Статьянууд дотороо гансашье һанамжа, дурадхалнуудые оруулна бэшэ, эгээл шухалань гэхэдэ, зохёол, зүжэг доторхи уран һайханайнь зэндэмэниие олохые эрмэлзэнэ. Жэшээнь, «Мүнөө үеын буряад уран зохёол тухай тэмдэглэлнүүд» гэжэ номыень хаража үзэе. Буряад зохёолой хүгжэлтэдэ зорюулагдаһан дүрбэн асуудал харуулна. Үндэһэн зохёолой ёһо заншалай хүгжэлтые тон шухала асуудалнуудые харуулхадаа, арадай ажаһуудалтай уран зохёолой хэр үгһөө нааша нягта холбоотой байһые элирүүлнэ. Түрүү һайхан мэдэрэл түрүүлмэ ёһо заншалай уран зохёолдо шэлжэн ороһые харуулхаһаа гадна, «зарим зохёолнууд дотор ажабайдал уран хурсаар харуулагданагүй, зохёолой хүгжэлтэ үе сагһаа гээгдэнги ябана, зарим үшарта уншагшадай эрилтые ханганагүй» гэжэ эрдэмтэ тэмдэглэнэ. Энэнь яахын аргагүй зүб. Зохёолшодой хадуужа абамаар, өөртөө тон зүб шиидхэбэри хэмээр юумэнүүд бии.

Гадна энэ ном дотороо буряад драматургнуудай зүжэгүүдые, мүнөө сагай буряад рассказуудые, шүлэгүүдые шэнжэлэн хараа. Буряад драматургида анхаралаа ехээр хандуулна. Энэ талаар нилээд олон статьянуудые бэшээ. Жэшээнь, «Буряад зүжэгэй искусство» гэжэ ном дотороо гүйсэд мэргэжэһэн үндэһэн театрай өөрын онсо шанар шэнжые удхалан харуулна. Буряад драматургиин, театрай түйлалта юуб гэхэдэ, аха дүү совет арадуудай театрай дүй дүршэл хэрэглэнэ, хараа шэглэлээ зүбөөр шэлэнхэй гэжэ эрдэмтэ тон зүб, удхатайшье тобшолол хэнэ.

Арадай искусствын һайн һайхан ёһо заншалай хүг- [illegible]

совет арадуудай, нэн түрүүн ород арадай соёл культурын һайхан заншалнуудай нүлөөе зүбөөр зураглажа, социалис реализмын культурын эндэһээ мүндэлһые ойлгуулна. Иимэ арга боломжо гансал манай орондо бии.

Зүгөөр зарим буряад зохёолшодой бүтээлнүүд үшөө шэнжэлэгдээгүй байһаар. Статьянууд бэшэгдэдэгшье һаа, миил нэгэ-хоёр юумэн тухайдань дурдагданхай байха юм. Тиимэһээ В. Ц. Найдаковой «Буряадай мүнөө үеын зохёолшод» гэжэ номой гарахые үнинэй хүлеэгдэһэн. Энэ ном дотороо уран зохёолшод Намжил Балдано, Цырен Шагжин, Чимит Цыдендамбаев, Николай Дамдинов гэгшэдэй зохёохы ажал хэрэгые шэнжэлээ. Тус зохёолшодой номуудай хайшан гэжэ бүрилдэһые, зохёол бүхэнэйнь уран найруулгые, хэлэнэйнь янза бүриин илгаатайе, хүмүүжүүлхы удха шанартайе дэлгэрэнгыгээр харуулаа. Энэнь гансашье зохёолшодто бэшэ, үргэн ниитэ уншагшадта туһатай.

Буряад уран зохёолдо социалис реализм хайшан гэжэ мүндэлөөб? Тэрэнэй нүлөөн ямар байгааб? Энэ шухала асуудалда зорюулагдаһан статьянуудынь олон. Энээхэн статья доторoo эрдэмтын ажал тухай дууһыень бэшэхын аргагүй. Зарим тэды гэхэ гү, али уран зохёолой, драматургиин, театрай хүгжэлтэдэ онсо өөрын нүлөөтэй байһан зүйлнүүд тухайнь дурдаабди.

В. Ц. Найдаковой бэшэһэн номуудтай, мүн статьянуудтай танилсаад байхадаа, буряад уран зохёолой хүгжэлтые эли тодоор хараһандал болонобди. «В. Ц. Найдаковой хэһэн ажал хүдэлмэри юу харуулнаб гэхэдэ, эрдэмтэ бэшэжэ, шэнжэлжэ байһан юумэеэ һайн мэдэнэ, тиимэһээ гүнзэгыгөөр удхалан харуулна» гэжэ профессор Т. А. Бертагаев бэшэһэн юм. Энээниiень зүбшөөнгүй байхын аргагүй.

В. Ц. Найдаковой зохёохы ажалай дутагдалнууд тухай хэлэхэ болоо һаа, иимэ байна. Бэшэһэн зарим статьянуудынь дэн лэ унжагай, бэс бэеэ дабтаһаншье зүйлнүүд дайралдана. Шэнжэлэл хэжэ байхадаа, дан ехээр дашуураад, удхыень дүүрэн хөөрэхэеэ һанана. Зарим юумэндэнь арсахаар. Жэшээнь, уран зохёолшо Ким Балковай «Үглөөгүүр боложо байхада» гэжэ романиие шэнжэлхэдээ, үнгэрүүлжэ хэлэнэгүйб, яарахаа һанаһан гэхэ гү, али хэһэн тобшололыень зүбшөөнгүй байхаар байна.

Тиигэбэшье эрдэмтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ бодомжолжо, бэшэжэ байһан юумэн тушаагаа сэдьхэлээ зобоно. Академик В. А. Аврорин тэрэнэй ажал хүдэлмэритэй танилсаад байхадаа, иигэжэ хэлэһэн: «Өөрын зориг хүсэлтэй, гүйсэд мэргэжэлтэй, тиигэхэ мүртөө аятайханаар бэшэгдэһэн шэнжэлэлгээрээ В. Ц. Найдаков уран зохёолшод- [illegible]

И. ЯРНЕВСКИЙ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Буряадай багшанарай институдай доцент.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ХҮГЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ ЭХЭНЭРНҮҮД ТЭМСЭНЭ

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан Бүхэдэлхэйн конгресс ГДР-эй ниислэл Берлиндэ октябриин 20-һоо 24 болотор болохо юм. Союзна бүхы республикануудай түлөөлэгшэд, гүрэнэй ба ниитын элитэ ажал ябуулагшад, үйлэдбэриин түрүүшүүл, элитэ эрдэмтэд ба культурын элитэ оюун бэлигтэн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай ветеранууд совет делегацида оролсохо юм. Совет делегациие толгойлогшо, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Валентина Владимировна Николаева-Терешковада болохоёо байгаа конгресстэй дашарамдуулан, һанамжа бодомжо хэлэхыень ТАСС-ай корреспондент хандаһан байна.

— Эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхэ, өөһэдынгөө оронуудай ажабайдалда тэдэнэй эдэбхитэйгээр хабаадаха тухай асуудал, эб найрамдалай түлөө тэмсэл мүнөөнэй эрхэ байдалда тон шухала удха шанартай болоод байна, — гээд В. В. Николаева-Терешкова хэлэбэ. Хүн түрэлтэнэй материальна болон оюун бэлигэй бүхы баялигай гурбанай нэгэ хубиһаа ехые эхэнэрнүүд гаргажа байна бшуу. Революционно хүдэлөөндэ, национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ, арадуудай бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалай түлөө, социальна хүгжэлтын түлөө эдэнэр зон айхабтар ехэ үүргэ дүүргэнэ. Эгээл иимэһээ Берлиндэ болохоёо байгаа Бүхэдэлхэйн конгрессэй ехэ һонирхол үүсхэжэ байһаниинь ойлгосотой. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлэй үедэ үнгэргэгдэхэ дэлхэйн олониитын эгээл олон зоной хабаадалгатай хуралдаан болохоёо байна. Уласхоорондын ба дэлхэйн зарим хубинуудай 100 организацинууд, 120 гүрэнэй делегаци энэ суглаанда хабаадаха хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлээ.

Уласхоорондын уларилай зөөлэржэ байһан үедэ, арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө хэтын хүсэл бодолой бодотоор бэелүүлэгдэхын түлөө тэмсэлэй оршон байдалда конгрессто бэлэдхэл хэгдэжэ байна, энэ үедэ үнгэргэгдэхэншье байна. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ баталан абтаһан эб найрамдалай программын бэелүүлэгдэжэ, съездһээ хойшонхи үедэ манай партиин, эб найрамдалта үүсхэл КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй сусаршагүй ажал ябуулга хадаа иимэ һайн залатай хүгжэлтын болохо талада ехэ удха шанартай байба.

Коммунис партии, Совет гүрэн ороной политическэ, экономическа болон социальна ажабайдалда эхэнэрнүүдые үргэнөөр хабаадуулхын тулада саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг. Советскэ Союзда, аха дүү социалис бусад оронуудта эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхэ бүрин хүсэдөөр бэелүүлэгдэнхэй. СССР дотор эхэнэрэй асуудалай шиидхэгдэһэн тухай дүй дүршэлөө конгрессэй делегадуудта хөөрэжэ үгэхөөр бэлэмди. Энэ хуралдаанай боложо байха үедэ ажаллаха бүхы 9 комиссинүүдэй хөөрэлдөөнүүдтэ манай делегациин гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадаха юм. Обществодо эхэнэрэй адли тэгшэ эрхэ түйлаха тухай өөһэдынгөө оронуудай дэбжэлтэдэ тэдэнэй хабаадаха тухай, ажал хэхэ эрхэ хангаха ба ажал хэһэнэйнь түлөө адляар түлэхэ тухай, һуралсаха, мэргэжэлээ олохо тухай, ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эхэнэрнүүдэй үүргэ тухай гэхэ мэтын үргэн олон асуудалнууд эндэ хэлсэгдэхэ болоно. Эб найрамдалай түлөө, арадуудай аюулгүй байдалай ба национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, буу зэбсэг хуряаха, демократи ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ эхэнэрнүүдэй хабаадаха тухай асуудалнууд конгресс дээрэ тон шухала һуури эзэлхэ юм. Эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхэ хангаха хэрэг эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэтэй тон нягта холбоотой гэжэ дэлхэйн эхэнэр зон улам улам элеэр ойлгодог боложо байна. Национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө, хүн зониие шэг шарайнь үнгөөр газаашалха ба усадхаха гэһэн муухай ааша хэрэгүүдтэ эсэргүүгээр тэмсэжэ байгаа арадуудтай һаналаа нэгэдэнги байһанаа, фашизмда эсэргүү эрид шууд буруушаалгаяа совет делегадууд мэдүүлхэ байна.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлые ООН-ой шухала удха шанартай хэмжээн гэжэ совет эхэнэрнүүд хаража байна. Энэ хэрэгтэ манай орон дотор ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ жэлэй туршада уласхоорондын, зарим зарим оронуудай болон национальна конференцинүүд, семинарнууд амжалтатайгаар үнгэрөө. Социальна болон уласхоорондын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ эхэнэр залуушуулай политическэ эдэбхи болон эрхэтэн ёһын харюусалгаяа улам ехээр ойлгодог боложо байһанай бодото гэршэ Бүхэдэлхэйн басагадай уулзалга мүн болоно. Энэ уулзалга Москвада октябриин 17-до дүүрээ.

Берлиндэ үнгэргэгдэхэеэ байгаа Бүхэдэлхэйн конгресс хадаа эб найрамдалай ба уласхоорондын хани харилсаанай, эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхын ба социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэхэ хүсэнүүдые саашадань нягтаруулһан шухала шата мүн болоно гээд,— В. В. Николаева-Терешкова һүүлээнь мэдүүлээ.

ДАХИН ҮБДӨӨ ҺАА, ЯАХАНЬ БЭ?

Содном абгай бүри залуу наһандаа Улаан-Үдэ хото ерээ юм. Тиихэдэ республикымнай түб хотодо промышленностиин томо предприятинууд һаял баригдажа эхилжэ байгаа. Эндэ хүдэлжэ байһан хүдэлмэришэд тэрэниие түрэһэн хүбүүнэйнгээ ерэһэн шэнгеэр угтажа абаад, эрхим барилгашан болгон һургаа бэлэй. «Алтан гартай» түрэһэн Содномой шадахагүй юумэн үгы болоо һэн. Модооршье, түмэрөөршье эгээл нарин юумэ дархалдаг. Мүнөө пенсидэ гарабашье, мэргэжэл шадабаряа, баян дүй дүршэлөө залуушуулда дуратайгаар дамжуулан үгэнэ.

Байһые бала бариха, хэбтэһые хэмхэ татаха, ажалша бэрхэ Содном Гармаевич ябаһан газартаа ямбатай, хүдэлһэн зургаандаа хүндэтэй болоо һэн. Хани нүхэр Долгортоёо наһан соогоо баян дэлгэр байдалтай, сарюун сэбэр һуудалтай, эдихэ дүүрэн хоолтой, үмдэхэ гоё хубсаһатай бажагаяажа, бэжэгнэжэ һуугаа. Мүнөөшье һууна. Гансал түрэһэн үри, үхибүүдгүйдөө тэдэнэр хуби заяандаа гомдодог.

Гэбэшье, тэдэ хоёрой гэр нэгэшье үдэр хооһон, хон жэн болошоод байдаггүй. Илдам зөөлэн, хүхюу хүнгэн абари зантай, үгэ зугаатай, хүндэ хүндэлэн үгэ хэлэжэ шадахагүй тэдэндэ айлшад ходо таһардаггүй юм. Илангаяа түрэлэйхидынь олоороо ябадаг. «Иимэ олон түрэлтэй байһанаа һайнаар мэдэхэгүй байгаалби» гэжэ Содном Гармаевич һамгандаа мүнөөшье хэлэдэг.

Үнэхөөрөөшье, «Содном абгай», «Содном нагаса», «Содном хуряаха» гү, али «Долгор эгэшэ», «Долгор хээтэй» гээд лэ эрэ эхэнэрнүүд, хүбүү басагад тэдэнэйдэ үдэршье һүнишье ородог, хонон үнжэн нобшордог, дураараа эдеэлдэг, амардаг. Тиихэдээ нэгэниинь шье эдеэлһэн столоо сэбэрлэхэ, уцтаһан орoёо заһаха гэжэ мэдэхэгүй. Гансал Долгор хээтэй үүрэй сайхаһаа, үдэшын харанхы болотор тэдэнэй хойноһоо бүбэрхэ, бохиноxо юм.

Содном Гармаевичайда ерэгшэдэй олонхинь эдихэ юумэ өөһэдөө асарха гэжэ ойлгодоггүй. Харин зарим нэгэшүүлынь хатуу харатай шэлнүүдые ханхинуулһаар асараад, архи удаггүй Содном Долгор хоёрые хашадаг, баалдаг, һүүлээрнь һоггожо дуулалдаха, хашхаралдаха, хэрэлдэхэ, заримдаа сохилсожошье байха. Тэдэнэй дэмырэлдэхые абяагүй хараад һууһан гэрэй эзэдтэ һанагтай нэгэниинь:

— Содном абгай, Долгор хээтэй! Ямаршье бурхан шэнги һайн хүнүүд гээшэбта! Таанад мэтэ урагууд хаанашье байхагүй. Амиды ябаа хадаа таанадые хэзээшье мартаха, орхихогүйбди, — гэжэ хэлэдэг байгаа.

Түрэлхидэйнгөө тиигэжэ айлшалһанай һүүлээр, Содном Гармаевич ажалдаа мүртэй һайнаар унтаншьегүй, амараншьегүй ошодог бэлэй. Һүүлэй һүүлдэ тэрэнэй бэе махабад һуларжа, муудажа эхилээ. Нэгэтэ хүндөөр үбдөөд больницада орошоо һэн. Эгээл энэ үедэ Содном абгын гэртэ эдихэ юумэн хомордожо эхилбэ. Долгор хүгшэн ганса үбгэнэй пенсээр ехэ юумэ абаха аргагүй болоо хаям. Ороһон түрэлхидтоо тэрэнэй тоһо, саахар, хилээмэ табяад, сай аягалхада, зарим нэгэниинь.

— Бидэ сай уухагүйбди. Столоводо орожо, бууза садатараа эдеэд ябанабди, — гэдэг болоо һэн.

Садхалан түрэлхидэйнь «Содном абгадамнай юун хэрэгтэй гээшэб?» гэжэ асуухагүйнь дан харатай бэлэй. Байн байтараа, олонхинь Содном Гармаевичайда орохоёошье болишоо һэн. Долгор хээтэйн хүндэшэг байдалда ороходо гэжэ байхада, тэдэнэй хүршэ Иван Александрович, Содном Гармаевичай хүдэлдэг коллектив ехэ туһа хүргөө бэлэй.

Хүндөөр үбшэлөөд хэбтэһэн Содном Гармаевич тэрэниие мэдэдэггүй байгаа. «Түрэл гаралаймнил туһаламжаар Долгорни намда иимэ һайн эдеэ хоол асарна» гэжэ тэрэ һанадаг бэлэй. Һамганайнгаа больницада ерэхэдэ:

— Зай, һайн байна гүт? Хэд ерэнэб, юу асарнаб? — гэжэ асуудаг байгаа.

— Жамбал Маруся хоёр ерээд ошоо һэн. Баһа Намсарай хүрьгэн мяха наймаалаад бусаа. Мяха, тоһо, мүнгэ үгэжэл байдаг даа, — гэжэ тэрэнь хэдалаар хэлэжэ, үбгэнэйнгөө һанаа заһадаг һэн.

Хэдэн һара больницада хэбтэһэнэйнгээ һүүлээр Содном Гармаевич гэртээ бусаа һэн. Тэрэнэй бэе махабад хуушан хэмдээ орожо, дуратай ажалдаа гараба. Содном Долгор хоёрой гэртэ эдеэ хоол дахин элбэг, дэлбэг болобо. Тиихэтэйнь адли түрэлэйхидынь баһал олоороо ябажа, хоножо, сэнгэжэ эхилбэ. Содном абгачь дахин бү үбдэшэһэй даа. Тиигэбэлнь тэдэндэ хэн баһа туһалха гээшэб?

Ц. СУБАНОВ.

РСФСР НАЦИОНАЛЬНА *округуудһаа* МЭДЭЭСЭНЭ

ХОЛМОГОРОЙ НЕФТЬ

В. Бальчуговай даадаг хабсаргагшадай бригада ябашагүй бур шабартай намагай дунда үрэмдэлгын баханын үндэһэн болохо бүхэли олтирогой барилга хэжэ дүүргэбэ. Энэ хүнэй гараар бүтэһэн олтирог Холмогорой нефтеэр баян уурхай шадар оршодог юм. Футболой полиин шэнээн энээхэн талмайһаа эхилжэ нефтьшэд 13 һөөлжүү нүхэ үрэмдэн малтаха байна. Тэрэнэй ашаар үнэтэ шэнгэн түлишын шэнэ урасхал бурьялхаар хүлеэгдэнэ.

Ханты-Мансийска национальна округой карта дээрэ геологуудай тэмдэглэһэн энэ Холмогорой нефтеэр баян уурхай Баруун-Сибириин нефтьтэ райондо хабаатай гэжэ тоологдоо. Геологуудай шэнжэлхы хүдэлмэриеэ дүүргээ үдышье һаань, эндэ малтан абагшад ажалаа эхилээ. Тэдэнэр байгша он соо хамта дээрээ мянган метр газар үрэмдэхэ, нефтеэр баян жэдэн участогуудые ашаглалгада бэлэн болгохо зорилготой. 250 километр утатай трубопроводой барилга эхилэнхэй. Хойто жэл — хараалагдаһан болзорһоо ходо урид — Холмогорой баялиг дайдаһаа промышленностьда шухала удха шанартай нефть абтажа захаяха.

П. РЯБОВ,
ТАСС-ай корр.
Ханты-Мансийска национальна округ.

ОКРУГОЙ ТҮРҮҮ ФЕРМЭ

Агын Буряадай национальна округой Дылгыровэй нэрэмжэтэ колхозой «Булаг» гэжэ комсомол-залуушуулай фермын коллектив ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй алдар солын дэбтэртэ оруулагдаба. Һү үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэнэйнгээ түлөө булагайхид иимэ үндэр нэрэ хүндэдэ хүртөө. Баяын жэлнүүдтэ дунда һургуули түгэсхэһэн наймаһ басагад эндэ хүдэлнэ. Тэдэнэр богонихон болзор соо оньһон машина шудалжа, округой һаалишадай социалис мүрысөөндэ хоёрдохи жэлээ түрүү һуури эзэлжэ ябана. Тэдэнэй һурган хүмүүжүүлэгшэ дүй дүршэл ехэтэй һаалишан Максар Цыденова партиин округкомой гэшүүндэ кандидат юм. Фермын комсоргоор Бадма-Ханда Базарова һунгагдаа һэн. Энэ басаган үнгэрэгшэ хабар Москва ошожо, Илалтын түгай дэргэдэ үетэн нүхэдөөрөө — түрүүшүүлтэй фото-зурагаа буулгуулаа юм. Бадма-Ханда хубиингаа табан жэлэй түсэбые агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойн үдэр хүрэтэр дүүргэжэ шадаһандаа тиимэ үндэр хүндэдэ хүртөө.

Эдэ үдэрнүүдтэ фермын коллектив партиин XXV съездэдэ эльгээгдэхэ рапортда гараа табиха эрхын түлөө тэмсэнэ. Басагад жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үнеэн бүриһөө үшөө 500 килограмм һү һааха уялга абаад, эршэмтэнгээр ажаллажа байна.

Б. РАБДАНО,
ТАСС-ай корр.
Агын Буряадай национальна округ.

КРАН ГОРОД СООГУУР «АЛХАЛНА»

Газ малтан абагшадай ажаһуудаг хойто зүгэй хото болохо Надымай хүн зон адаб томо кранай үйлсөөр «алхалан» ябахые хаража, ехэтэ гайхаба. Тиин кран нэгэ гэрһээ нүгөөдэ хүрэтэрнь саг зуура гэхээр хүрэжэ ошоо. Энэ юрэ бусa аяншалгыень «Сибжилстрой» гэжэ оньһоржоруулагдаһан үнэгэдэлэй мэргэжэлтэд бэлдэжэ, хүсэндэнь хүргэжэ шадаа бшуу.

Баригдажа дүүргэһэн табан дабхар нэгэ гэрһээ нүгөөдэ баригдажа байһан гэр хүрэтэрнь тэрэ краниие абаашахын тула сүм задалха, хуби хубяарнь ашаалан зөөхэ хэрэгтэй байгаа. Энэ хэрэгтэ гаргашалагдаха саг ба мүнгэ зөөриень тооложо үзөөд байхадаа, барилгашад шэнэ, һонирхолтой туршалга хэхэ гэжэ шиидэбэ. Хэрбээ кран хойноо байһан рельс задалан абаад, урдаа хээд өөрөө дабшан ябаа һаа, яахаб? Инженернүүд хамаг тоо бодолгыень хээд, тодорхой дурадхалнуудые оруулба. Эгээн түрүүлэн 600 метр утатай рельс табиха элһэн зүрууд добуун хэгдээ юм. Удаань электрын элшээр хангаха түхеэрэлгэнүүдые тодхобо. Тиин хараалагдаһан 16 үдэрэй орондо оройдоол 16 час соо барилгын шэнэ талмайда кран хүрөөд байба. Мүнөө энэ кран Надым хотын шэнэ микрорайоной барилгада хүдэлжэ, айхабтар ехэ туһа нэмэри үзүүлнэ.

Р. ПАВЛОВ,
ТАСС-ай корр.
Ямало-Ненецкэ округ.

ЭДИР УРАН ЗУРААШАДАЙ ҺУРГУУЛИ

Округой түб Усть-Ордынский гэжэ хүдэлмэришэнэй поселогто эдир уран зураашадай һургуули түрүүшынхеэ нээгдэбэ. Эндэ 10—12 наһанай гушаад шахуу үхибүүд һуралсана. Тус һургуулида орохын тула тэдэнэр тусхай шалгалтын экзамен бариһан байна.

— Бэлигтэй үхибүүдэй саашадаа хүгжэлтэдэ туһалха зорилготойгоор энэ уран һайханай һургуули байгуулагдаа юм. Эрхүүгэй уран һайханай училищи дүүргэһэн дүй дүршэл ехэтэй багшанарынь уран зурагай үндэһэ, композици ойлгон абаха хэрэгтэнь туһалха байна.

Энэ һургуулиин шабинар уран зураашадтай уулзажа хөөрэлдэхэ, Эрхүүгэй уран һайханай областной музейн экскурсида ошохо, һурагшадай бүтээлнүүдэй выставкэ эмхидхэгдэхэ юм.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ,
ТАСС-ай корр.
Усть-Ордын Буряадай национальна округ.

Ямало-Ненецкэ национальна округ. Жэлэй дүрбэн сагта эндэхи хүн зон ороор хамаг хэрэгээ бүтээжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: орошод холын замда.

ТАСС-ай фотохронико.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ҮРЭ ЕХЭТЭЙ УУЛЗАЛГАНУУД

Франциин республикын Президент В. Жискар д'Эстэнэй албанай хэрэгээр СССР-тэ ерэһэн ушар, совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалга ба хэһэн хөөрэлдөөн бүхы дэлхэй дээрэ эгээл ехэ анхарал татаба. Теэд иимэ анхарал үүсхэһэниинь гайхалтай бэшэ ха юм.

Һүүлэй арбан жэлэй туршада, «хүйтэн дайнай» түлэг дундаа байха үедэ генерал де Голлиин албанай хэрэгээр манай орондо ерэжэ ошоһонһоо хойшо, совет-француз харилсаанууд таһалгаряагүйгөөр хүгжөөгдэнэ, үргэдэнэшье. Хоёр ороной хоорондохи харилсаанууд үндэр хэмжээндэ хүргэгдэжэ, алишье талаар саашадаа улам үргэдэнэ, улам удха түгэлдэр, гүн гүнзэгы боложо байна.

Жэшээ болгон хэлэхэдэ, совет ракетэнүүдэй хүсөөр француз хэмэл одонууд замбуулинай дайдада табигдаха юм гэжэ арбан жэлэй саана хэн хэлэхэ байгааб? Экономическа харилсаа холбоомнай түргөөр хүгжөөгдэнэ. 1970-һаа 1974 он хүрэтэрхи табан жэл соо худалдаа наймаанай хэмжээе хоёр дахинаар ехэ болгохо гэһэн зорилго үлүүлэн дүүргэгдэв. Эхилээд байһан табан жэлдэ (1975 —1979 онуудта) тэрэниие үшөө хоёр дахин үргэдхөөд, гурба дахин ехэ болгохо гэһэн шиидхэбэри амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ үндэр тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга ходо үнгэргэгдэнэ. Эдэ уулзалганууд хадаа хоёр талын харилсаануудай хүгжэлтэдэ онсо үүргэ дүүргэжэ, саашанхи хараа шэглэлыень тодорхойлно гээшэ. Энэ жэлэйхиһээ гадна, иимэ уулзалганууд 1973 ондо хоёр дахин, 1974 ондо хоёр дахин үнгэргэгдөө һэн. Мүнөө 1975 ондо Хельсинкидэ үнгэргэгдэһэн ниитэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй шатада энэ уулзалга болобо.

Эндэ социально-экономическа ондоондоо байгуулалтатай, ондоо үзэл бодолтой гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд тухай хэлэгдэжэ байһаниие мартажа болохогүй. Тиимэһээ эдэ гүрэнүүдэй харилсаа холбооной үедэ ангиин үзэл бодолһоо эшэ үндэһэтэй илгаануудайнь усадхагдахагүй байһан мэдээжэ aаб даа. Гэбэшье манай оронуудай арадуудай алишье талада аша туһатай ехэ арга боломжонууд бии, тэдэнь ваншалта болоһон хани нүхэсэлыень улам бэхижүүлнэ. СССР, мүн Францишье хадаа өөһэд өөһэдынгөө политикада дайнай һүүлээрхи Европодо тогтоогдоһон бодото байдалые, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха ба тэдэнэй харилсаануудай алишье таладаа ашатай туһатай байхые мэдэрхэ ябадалһаа эхи заха абана бшуу. Европодохи аюулгүй байдал ба харилсаа холбоонуудай талаар зүблөөн өөрынгөө түгэсхэлэй документнүүд соо имагтал энэ ёһо гуримые хараа болгон абаһан байна. Иигэжэ манай оронууд өөһэдынгөө хани нүхэсэл ба харилсаа холбоогоор Европо болон бүхы дэлхэйдэ бага бэшэ аша туһа асараад байна.

Мүнөө үеын уласхоорондын байдалай эгээл гол шухала эрилтэ юуб гэхэдэ, шахардуу шанга байдалые һуларуулга, нэн түрүүн энэ зорилгые сэрэг ба буу зэбсэг хороолгын талаар бэелүүлхэ шухала болоно. Айхабтар шухала эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ Советскэ Союз ба Франци хоёрой ехэ үүргэ дүүргэхэ байһанда ямаршье һэжэг түрэнэгүй.

ЗҮРИЛДӨӨН ҮРГЭДЭНЭ

«Худалдаа наймаанай талаар США Европо хоёрой хоорондо дайн болохонь ойртобо гү?» — гэһэн асуудал Америкын ЮПИ агентствын Брюссельдэ байдаг корреспондент һаяхан табяад, өөрөө иигэжэ харюусаа: «Европын «Ниитын дэлгүүрэй» штаб-квартирада зүб гэхэ хүнүүд олон».

Капиталис оронуудта экономическа кризисэй болоһон ушарһаа баруун гүрэнүүдтэ зүрилдөөтэ байдал дахяад тохеолдобо. Энэһэн дээрэһээ капиталис оронуудай хоорондо — «Ниитын дэлгүүр» доторшье, мүн экономическа энэ нэгэдэл ба Холбоото Штадуудай хоорондо зүрилдөөтэ байдал илангаяа шангаар хурсадажа захалба. США-да харин гүрэнүүдһээ эд бараа багаар асараад, өөһэдһөө гадаадада ехээр гаргаха гэһэн эрмэлзэл Баруун Европодо бэрхэшээл тохёолдуулжа захалаа. «Ниитын дэлгүүртэ» ородог гүрэнүүдһээ Холбоото Штадуудта абаашагдадаг автомобильна, металлургическа промышленностиин эд бараанай экспорт панхаруудтажа эхилбэ. Капиталис оронуудай экономико урагшагүйдэнэ», — гээд Баруун Германиин «Штерн» журнал бэшэнэ.

Капиталис оронуудай экономическа талаар бэрхэшээлтэ байдалда орожо байһаниие харуулхын тула нэгэ иимэ жэшээ дээрэ тогтомоор. Недели бүхэндэ гарадаг «Индастри уик» гэжэ журналай бэшэһэнэй ёһоор, США-да булад хайлуулга энэ жэлдэ 80—81 миллион тонно хүрэтэр доошолхоор багсаагдана. Энэнь 1963 онһоо хойшо тохёолдоһон уналгын эгээл ехэнь болоно. Автомобильна промышленностьдахи байдал баһал бирагүй. Гушаад онуудта тохёолдоһон ехэ кризисһээ һүүлээрхи үеын тон томо ядарал ерээ гэжэ США-гай автомобильна промышленностиин мүнөөнэй байдал тушаа Америкын автомобиль бүтээгшэдэй профсоюзай хүтэлбэрилэгшэ Л. Видкок гэгшэ мэдүүлээ.

Экономикын иимэ бэрхэшээлтэ байдалда ороод байхада, томо монополинууд өөһэдынгөө ашые хамгаалха зорилготойгоор хариин оронуудһаа эд бараа асаралгые (импорт) бага болгохо тухай эрилтэ США-гай правительствын үмэнэ табина. Тиихын зорилгоор монополистнууд США-да худалдаа наймаанай талаар нёдондо жэлдэ абтаһан хуулиин хэрэглэхые дурадхана. Тэрэ хуули соонь ондоо гүрэнүүдые хашан доромжолһон ушар бии. Тиимэһээ олон гүрэнүүд, тэрэ тоодо баруун Европын оронуудшье эрид шууд буруушааһан байна.

Хэгдэжэ байһан эдэ бүхы һэдэлгэнүүдэй Америкын дэлгүүр дээрэһээ Баруун Европын оронуудай эд бараа түрихэ зорилготой байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Ушар иимэһээ ЕЭС-эй хүтэлбэрилхы органууд харюутай хэмжээнүүдые абаха баатай боложо байһан тухайгаа Вашингтондо мэдүүлээ. Баруун Европын оронуудай аша туһын хэрэгтэ хохидол ушаруулмаар Холбоото Штадуудай хараалһан хэмжээнүүдые харааданабан, олон талын хэлсээнүүдые үргэлжэлүүлхэ асуудалда хабаадахаяа маргажа байһанаа ЕЭС Вашингтондо баһал ойлгуулаа. Зүгөөр «Ниитын дэлгүүртэ» хабаададаг оронууд тус тустаа бэрхэшээлтэ байдалтай болоһон ушарһаа дурсагдагша асуудалаар хамтын нэгэ һанамжатай болоодүй. Хэды тиимэ байбашье һаань, тохёолдоод байһан экономическа бэрхэшээл Баруун Европо ба США хоёрые «худалдаа наймаанай талаар дайнда» хүргэжэ магад.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ХҮСЭНҮҮДЭЭ НЭГЭДХЭБЭ

Урда Йеменэй арад зоной ажабайдалда үнгэрһэн неделидэ политическэ тон шухала үйлэ хэрэг болобо. Республикын демократическа хүдэлөөнэй түрүү үзэлтэй гурбан отрядай (национальна фронтын, арадай-демократическа союзай ба арадай түрүү партиин) нэгэдхэлгын съезд хүдэлмэреэ дүүргэһэн байна. Иигэжэ нэгэдхэгдэмэл политическэ организаци—национальна фронт (ОПОНФ) байгуулагдаба.

Аравиин хахад аралай урда захада оршодог бишыхан араб гүрэнэй арад 1967 ондо бэеэ даанхай байдалтай болоһонойнгоо һүүлээр хүгжэлтын тон ехэ зам дабажа гараа. Уг залгамжалан ерэһэн хүшэр хүндэ байдал республикын хүтэлбэридэ хүртэһэн: эндэ эзэрхэн эзэмдэжэ байһан англичанууд орон нютагыень үзэгдөөгүй ехээр үгырүүлэн мүлжэһэн байна. Промышленность огто байгаагүй, хүдөө ажахын тон ядуу, больница ба һургуулиин тоо хоёр гарай хургадай зэргэ һэн. Британиин колонизаторнуудай зууһаа дээшэ жэлдэ мүлжэн дарлалгын үрэ дүн иимэ байһан. Адениие далайгаар зөөгдэдэг ашаа буулгаха пункт, Дундада далайгаар Энэдхэг орохо замда сэрэгэй стратегическэ бааза мүн гэжэ Англи тоолодог байһан.

Мүнөө үеын буу зэбсэгээр гүйсэд дүүрэн хангагдаһан англичанууд Йемендэ нэгэл юумэ туйлажа шадаагүй үлэһэн. Тэрэнь юуб гэхэдэ, эхэ ороноо хариин эзэмдэгшэдһээ сүлөөлхын түлөө национально-патриотическа хүдэлөөе яажашье усадхажа ядаһан. Йеменэй арадай демократическа республикые (НДРЙ) байгуулга хадаа энэ тэмсэлэй, мүн Суэцһээ зүүн тээшэ районуудта Британиин империализмын журамай һуларжа эхилһэнэй үрэ дүн болоно.

Тэрэ сагһаа хойшо, илангаяа 1969 ондо оронойнь засагай хүтэлбэридэ революционно-демократическа хүсэнүүдэй ерэһэнэй һүүлэй национальна экономиконь түргөөр хүгжөөгдэжэ захалаа. Хариин монополинуудай зөөри гүрэнэй мэдэлдэ абтажа, аграрна реформо хэгдэһэн байха юм. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудай ашаар Йеменэй Арадай Демократическа республикада социальна хүгжэлтын замаар дабшаха арга олдоһон байна.

НДРЙ-гэй арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ ба хүн зонойнь байдал һуудал һайжаруулха тон шухала зорилгонууд республикын бүхы демократическа ба революционно хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ эрилтэ табиһан гээшэ. Партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй арсалдаан хамтын ажал ябуулгын үедэ усадхагдаһан байна. Тэдэнэр барандаа ниитын социалис байгуулалта заатагүй тогтоохо шухала байһаниие мэдэрээд, оронойнгоо ажабайдалда хүдэлмэришэн ангиин айхабтар шухала үүргэ дүүргэхэ, аграрна талаар бүри шухала хубилалтануудые хэхэ, социалис лагериин гүрэнүүдтэ түшэглэхэ байһаниие булта зүбшөөгөө. Иимэ эрхэ байдалда научна социализмын үндэһэ һуури дээрэ өөрынгөө политикые бэелүүлхэ ажалшадай түрүү парти байгуулха зорилго табигдана. Нэгэдэмэл политическэ организаци—национальна фронт байгуулга хадаа социальна хүгжэлтын замаар Урда Йеменэй саашадаа дабшаха хэрэгтэ туһалха байна.

Ю. ЛОПАТИН,
И. ЛАПИЦКИЙ,
Ю. ТОГСОВСКИЙ.
(ТАСС).

Спорт

ФУТБОЛ

Футболоор Европо түбидэ түрүү һуури эзэлхын түлөө дэлгэрһэн түрүүшын шатын мүрысөөн түгэсхэлдөө дүтэлжэ байна. Энэ талаар һүүлэй үедэ юун боложо байнаб гэжэ хараад үзэе.

ЗАГРЕБ. Югославиин суглуулагдамал командын футболистнууд өөһэдынгөө бүлэг соо илаха дүүрэн арга боломжотой болобо. Швециин командые 3:0 (бүмбэгэнүүдые Облак, Владич, Вабек гэгшэд сохижо оруулаа) тоотойгоор шүүхэдээ, дүн хамта 8 очкотой болоо. Харин шведүүд 6 очкотой. Тиихэдээ бүхы наадаяа үнгэргэһэн байна. Эндэ үшөө хоёр наадан болохо. Хойто Ирланди—Норвеги, Югослави—Хойто Ирланди.

АМСТЕРДАМ. Табадахи бүлэгтэ мүрысөөнэйнь дүнгэй ямар байха байһаниинь лаб хэлэхээр бэшэ болобо. Юуб гэхэдэ, Голландиин футболистнууд полягуудые 3:0 (Неескенс, Гилс, Тиссен бүмбэгэнүүдые оруулаа) тоотойгоор илажа, «үһөөгөө» абаба. Сентябрь соо Хожув хотодо эдэнэр 4:1 тоотойгоор полягуудта шүүгдэһэн байгаа бшуу.

Мүнөө Голланди 8, Польшо 7 очкотой. Польшо — Итали, Итали—Голландиин хоорондоо наадахадань, тус бүлэгэй командануудай дунда эрхимлэгшэ элирхэ.

ВЕНЭ. Австралиин суглуулагдамал команда Люксембургые 6:2 тоотойгоор шүүбэ. Эндэ Велцл, Кранкл гэгшэд хоёр-хоёр бүмбэгэ оруулаа. Тус бүлэгэй командануудай дунда 8 очкотой болоһон Уэльс түрүүлнэ. Ноябриин 19-дэ эдэнэр хоорондоо наадаха. Тиихэдэ түрүү һууриин «хуби заяан» шиидхэгдэхэ юм бэзэ.

БРАТИСЛАВА. Венгри болон Чехословакиин суглуулагдамал команданууд нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэбэ. Нааданиинь 1:1 тоотойгоор дүүрэв. Хоёрдохи таймын эхилээд байхада, Варади (Венгри) тоо нэгэгээ. Гэбэшье удаан болонгүй Нехода (Чехословаки) харюугай бүмбэгэ сохижо оруулаа.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ

Бразилиин хүнгэн атлет Жоао Оливейра Мехикэ хотодо боложо байһан Панамо-американска долоодохи нааданда хабаадалсахадаа, гурба удаа һүрэлгөөр дэлхэйн шэнэ рекорд туйлаба. Тэрэ 17 метр 89 сантиметртэ һүрэжэ, олимпиин нааданай чемпион Виктор Санеевэй рекордые гансата 45 сантиметрээр үлүүлжэ шадаа.

Шэнэ рекордсмен 21-тэй юм. Хэдэн үдэрэй саана утые һүрэлгөөр Панамо-американска нааданай чемпион болоо һэн. Оливейра мэдээжэ бразилец да Сильвын алдар солые халан абаһан хүн гээшэ. Аяар 20 жэлэй саана эндэ, Мехикэдэ, энэл стадион дээрэ да Сильва шэнэ рекорд (16 метр 56 сантиметр) харуулаа бэлэй. Энэл стадион дээрэ 1968 ондо болоһон олимпиин нааданай үедэ американец Боб Бимон утые 8,90 метртэ һүрэжэ, зониие гайхуулаа хамнай.

15 жэлэй саана поляк Юзеф Шмидт нэн түрүүн 17 метрые дабаһан байха. Тэрэ 17 метр 03 сантиметртэ һүрэһэн юм. Удаань Виктор Санеев 17 метр 39 сантиметртэ, кубинец Педро Перес нэгэ сантиметрээр холо, тиигээд Виктор Санеев 17,44 метртэ һүрөө һааб даа.

18 метрэй зай улам ойртобо. Ээлжээтэ олимпиин нааданай эхилтэр иимэ дүн харуулагдахадаал болохо гээшэ ха.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

Ольстертохи байдал хирэ хирэ шахардуу болоно. Энэ провинциин олон районуудта буудалдаан замханагүй, бомбонууд тэһэрнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ольстерой үйлсэнүүдтэ Англиин сэрэгүүд «гурим сахиһан» зандаа.

ТАСС-ай фотохронико.

ХАНИ БАРИСААНАЙ, ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ АША ТУҺАДА

Советскэ Союзай ба Франциин хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүд, СССР-эй ба Франциин хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань хүгжөөхэ тухай деклараци ба Москвада гар табигдаһан бусад документнүүд дэлхэйн хэблэлэй, олониитын гол анхаралда байна.

ПАРИЖ. Тусхай корреспондентнүүдэйнгээ Москваһаа эльгээһэн статьянуудые, франко-совет хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдтэ зорюулагдаһан олон тоото шэнжэлэлнүүдые Франциин бүхы газетэнүүд толилно.

«Юманите» газетэ Советскэ Союзай ба Франциин хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань хүгжөөхэ тухай деклараци эли газарта дэлгэрэнгыгээр толилһон байха юм.

Парижай «Фигаро» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Франко-совет харилсаа холбоон үргэлжэлһөөр. Хамтын декларацида, граждан авиаци, туризм ба элшэ хүсэндэ хабаатай гурбан хэлсээндэ гар табилга энээниие үшөө дахин гэршэлбэ».

Франциин ба Советскэ Союзай хоорондохи хани харилсаанай саг үргэлжэ хүгжэжэ байһан ушарые Франциин хэблэл нэгэн һаналтайгаар тэмдэглэнэ.

БУДАПЕШТ. Совет, француз хүтэлбэрилэгшэд декларацида гар табихадаа, ниитэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй актын гуримуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа баталба гээд Венгриин «Непсабадшаг» газетэ мэдээсэнэ.

ВАРШАВА. «Москвада гар табигдаһан совет-француз деклараци хадаа зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүгэдэ ниитээрээ хүсэд дүүрэнээр хуряаха хэрэгтэ нүлөө үзүүлхээр,» энээниие уласхоорондын нарин нягта хиналтада абахые хоёр ороной эрид шиидэнги байһые элирхэйлээ,» — гэжэ Польшын «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Советскэ Союзай ба Франциин хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооe хүгжөөхэ тухай декларациие шэнжэлхэдээ, энэ документын гол шэнжэнь хадаа зэбсэг хэрэгсэл хуряалгые эрид дэмжэһэн ябадал болоно гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ тэмдэглэнэ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүгэдэ ниитээрээ хүсэд дүүрэнээр хуряахын тула бүхэдэлхэйн конференци зарлаха хамтын уряатайгаар Л. И. Брежнев, В. Жискар д' Эстэн хандаа гээд газетэ бэшэнэ.

БОНН. Баруун Германиин ДДП агентство совет-француз декларациие толилходоо, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, тэрэ тоодо ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүгэдэ ниитээрээ хүсэд дүүрэнээр хуряахые оролдожо байһан тухайдаа Советскэ Союз, Франци мэдүүлбэ гээд тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАНГАХЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

Советскэ Союзай үүсхэлээр баталагдан абтаһан уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай деклараци бэелүүлхэ гэһэн асуудалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн политическэ ба аюулгүй байдалай асуудалнуудые шиидхэдэг нэгэдэхи комитедтэ зүбшэн хэлсэжэ байна.

Социалис гүрэнүүдэй эдэбхитэй, залан сэхэ ажал ябуулгын, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын тула бусад оронуудай хэһэн ажал хэрэгэй ашаар ниитын ондо ондоо байгуулалтатай хоёр системын хоорондохи аюул түбэг бага боложо байна. Энээнһээ уламжалан, термоядерна дайн һүжэржэ, хүн түрэлтэндэ туйлай ехэ аюул тохёолдуулхадаа магадгүй болодог байгаа гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ В. Л. Исраэлян хэлэбэ.

Социалис ба ехэ ехэ капиталис оронуудай хоорондо, нэн түрүүн СССР-эй ба США-гай, Советскэ Союзтай, Польшотой, ГДР-тэй Чехословакитай ФРГ-гэй хэһэн хэлсээнүүд, договорнууд уласхоорондын байдал һайжаруулгада горитой нүлөө үзүүлһэн байна гээд совет түлөөлэгшэ тэмдэглээ. СССР-эй ба Франциин хоорондохи харилсаанай һайжаралга, Англи, Итали ба Европын бусад гүрэнүүдтэй СССР-эй харилсаа холбооe хүгжөөлгэ Европодохи политическэ байдал гуримшуулгада туһа хүргэнэ. Энээнэй үндэһөөр ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоон бата бэхи боложо байна.

КАИР

АРЕ-гэй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, 1973 оной октябрь һарада болоһон дайнһаа хойшо тэндэ байдаг Египедэй агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй подразделениие Сириһээ бусааха гэһэн шиидхэбэри Египедэй правительство абаһан байна. Египедэй авиационно подразделениин ехэнхи хубинь, тэрэ тоодо самолёдууд АРЕ-дэ ерэнхэй.

ДАМАСК. (ТАСС)). Египедэй агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй подразделениинүүдые Сириһээ бусааха тухай шиидхэбэри хадаа Синайн хахад арал дээрэ Египедэй ба Израилиин сэрэгүүдые хоёр тээшэнь һалгаан тараалгын хоёрдохи шата тухай Египедэй ба Израилиин һая баталһан шэнэ хэлсээнһээ үндэһэтэй гээд эндэ тэмдэглэгдэнэ.

ЛИССАБОН

КОШТА ГОМЕШОЙ ЗАХИРАЛТА

ТАСС

Республикын президент Португалиин Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй генеральна штабай начальник генерал Кошта Гомешой захиралта толилогдоо. Тэрэнэй үндэһөөр, ороной граждан бүхы хүн зон өөһэдтэнь байһан буу зэбсэгүүдые октябриин 21 болотор тушааха ёһотой.

Революционно Соведэй шиидхэбэриин үндэһөөр, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэдэггүй хүнүүдэй буу зэбсэг бэедээ абажа ябахань, гэртээ барижа байхань хоригдоно гээд захиралта дотор хэлэгдэнэ. Энэ захиралтые хазагайруулһанайнь түлөө гэмтэдые хоёрһоо найман жэл хүрэтэр болзортойгоор түрмэдэ хааха гү, али тэрээндэ ехэ яла тохохо байна.

Сэрэгэй зарим частьнуудһаа үгы болоһон зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бэдэржэ олохыень, буу зэбсэгүүдые бэедээ абажа ябадаг гү, али гэртээ хадагалжа байдаг хүнүүдые тушаахые захирна.

ВАШИНГТОН

Г. КИССИНДЖЕР КНР ОШОХОНЬ

ТАСС

СШ[illegible] гүрэнэй секретарь Г. [illegible] албанай хэрэгээр Пекин ошохоёо мордобо. Тэрэ октябриин 23 болотор [illegible] хөөрэлдөөнүүдые хэхэ байна.

РИМ

ИКП-гэй ба БКП-гэй ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

ТАСС

Италиин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Л. Лонгын, ИКП-гэй Генеральна секретарь Э. Берлингуэрэй, Бразилиин Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь Л. Карлос Престесэй хоорондын уулзалга Италиин ниислэл хотодо болобо. Италиин Коммунис партиин ЦК-гай уряалаар тэрэ эндэ ерэһэн байгаа.

Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө орон доторхи шорон түрмэнүүдтэ хаагдажа байһан бүхы хүнүүдые сүлөөлхын, национальна нэгэдэл, бэеэ дааһан байдал, эрхэ сүлөө ба демократиие һэргээхын түлөө Бразилиин коммунистнуудай, демократическа бүхы хүсэнүүдэй хэһэн тэмсэл тухай Л. Карлос Престес хөөрэлдөөнүүдэй үедэ мэдээсэһэн байна гээд «Унита» газетэ бэшэнэ.

Сэрэгэй диктатурада эсэргүүсэн тэмсэдэг Бразилиин коммунистнуудтай, бүхы арад зонтой һанал нэгэтэй байлгын хүдэлөөе Италиин коммунистнууд улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ юм гэжэ ИКП-гэй түлөөлэгшэд баталба. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар Хельсинкидэ болоһон ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүдтэ хоёр тала үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна. Хоёр партиин хүтэлбэрилэгшэд Португалидахи хүшэр бэрхэшээлтэй байдалые гаталан дабахын түлөө, Испанидахи, Чилидэхи фашис захиргаануудай хашалта харшалалтануудые зайсуулхын түлөө ехэ ажал ябуулха юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүдэлмэришэ халаанай һурган хүмүүжүүлэгшэд» гэһэн түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXV съездые нэрэ хүндэтэйгөөр угтаха» гэһэн юрэнхы гаршаг доро республикын хүдөө нютагуудһаа, промышленна предприятинуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. Эхэнэрнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресстэ хабаадагшадта Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалгын бэшэг.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хэһэн юумэн ехэ. Шанарынь бирагүй» В. Штеренбергын статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Шиидхэгдэжэ ядашаһан асуудал» — Л. Мартыновагай статья. Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Һургуули — түрэл гэрнай» — Л. Бернаскониин статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Ольга Сергеевна» (5-дахи бүлэг, үнгэтэ). 11.25 — «Арадай мүнхэ дурасхаалда». Октябриин Бүхэроссин буһалгаанай 70 жэлэй ойдо (үнгэтэ). 11.55 — «Композитор В. Моцарт». (Нэгэдэхи дамжуулга). 12.25 — «Бидэнэр байгаалитай танилсанабди». 12.50 — Хоккей. «Динамо» (М)—ЦСКА. 14.00 — Забһарлалга. 14.10 — «Алешкын онтохонууд» — мультфильм (үнгэтэ). 14.20 — Эхэнэрнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресстэ зорюулагдаһан ГДР-эй искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 15.40— «9-дэхи студи». Политическэ шэнжэлэгшэ В. Зорин дамжуулга хэнэ (үнгэтэ). 16.40 — «Ольга Сергеевна» (5-дахи бүлэг).

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 18.20 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга. 19.10 — Хоккей. «Динамо» (М)—ЦСКА (үнгэтэ). 20.20 — «Ольга Сергеевна» (5-дахи бүлэг). 21.35 — «9-дэхи студи». В. Зорин дамжуулга хэнэ. 22.05 — «Дэлхэйн арадуудай оюун бэлиг» (үнгэтэ). 22.35 — «Агаарай долгиндо — «Залуушуул». Мэдээжэ һаалишан, Социалис Ажалай Герой А. Ф. Кондратюктай уулзалга (үнгэтэ). 23.05 — Эстрадна концерт. Э. Сосницка (Польшо) ба Я. Кош (Венгри) дуулана (үнгэтэ). 23.50 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.00— «Спорт тухай хөөрөөн».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Театртай уулзалга». 19.20 — Телевизионно һонин.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н 00677. Заказ №